

Åtte Ø

RØD UNGDOMS MAGASIN

NR: 21985 19. ÅRGANG PRIS: ATTE KRONER

Rød Ungdom og AUF i duell

— *Brillefint, esse!*

Gatebilde fra Charloir, byen hvor 2500 skoleelever streika mot arbeidsløshet i vinter.

FOTO: ODD IGLEBÆK

— LA DE RIKE BETALE

Belgia i januar. Skolene streiker mot arbeidsløsheten blant ungdom. Kravene er: — Kortere arbeidstid, 32-timersuke! — Minstetrygda opp! — La de rike betale! Streik og demonstrasjoner ble avholdt samme dag som avgangselevne måtte melde seg arbeidsledige for å få trygd etter sommerferien, den 30. januar!

I Belgia, i en by som heter Charloir, bor en gutt som heter Marc Vanderlayden. Han er medlem av Rote Ungd, Rød Ungdoms søsterorganisasjon i Belgia. Lars Borgehrud har snakket med Marc om en skolestreik som rystet Belgia i januar. Marc er arbeidsløs.

Bakgrunnen for streiken

Marc forteller: Bakgrunnen for skolestreiken var arbeidet med «Ungdomsmarsjen for arbeid» i 1984. Marsjen var et stort fellesarrangement av en rekke ungdomsorganisasjoner, bl.a den katolske ungdomsorganisasjonen, men forøvrig også alle andre viktige ungdomsorganisasjoner. Marsjen var en stor suksess og mobiliserte tusenvis av arbeidsløse ungdommer. En av de negative

erfaringene var at den ikke mobiliserte ungdom under 21 år.

De yngste elevene

«Rebelle», som er den valonske utgaven av RU henvendte seg til komiteen bak marsjen og spurte om det var greit for dem at Rebelle tok ansvaret for å lage en skolestreik mot arbeidsløshet. Komiteen hadde ingen innvendinger, og RU satset særlig på å mobilisere elever i alderen 11 — 16 som gikk på de tekniske skolene. De mobiliserte på de samme kravene som ungdomsmarsjen.

Kravene

Det viktigste kravet var: Kortere arbeidstid, 32-timers uke. I tillegg krevde de minstetrygd på 19 000 fr., idag er den på 8-10 000 fr. Bort med 150 ven-

Marc Vanderlayden, arbeidsløs RUer i Belgia.

FOTO: BERNT EIDE

tedager for å få trygd, og virkelige jobber — ikke nødsarbeide.

I oktober blei det dannet komiteer for å forberede aksjonen. RU spilte en ledende rolle i dette arbeide.

Fra time til time

I Charloir foreløp aksjonen slik:

Først lagde RU en løpeseddel som blei spredd på alle skolene. I den blei elevene spurt om hva de synes

om arbeidsløsheten og om de synes ideen om å lage en skolestreik var god. Løpeseddelen blei delt ut om morgenen og samlet inn på den samme kvelden. Det kom inn 250 svar. Elevene hadde svart med fullt navn og adresse slik at komiteen kunne settes sammen av forskjellige folk. Slik at alle syn blei representert. Datoen for streiken blei satt til den 30. januar, den samme datoen som avgangselevne måtte registrere seg for å få trygd etter sommerferien, altså 150 dager før skoleslutt. Til å begynne med gikk arbeide med å få folk aktivt med tregt, det var over 10 år siden noe lignende hadde skjedd i Charloir. To uker før aksjonen var det 10 medlemmer i komiteen. Det blei lagd løpesedler som forklarte kravene, og klistremærker.

På selve dagen var alle spente. Komiteen organiserte streikevakter på de to tekniske skolene i byen som stilte seg opp ved portene med plakater. De sperret ikke ingangen, men det var umulig å passere streikevaktene uten å bli sett.

Elevene møtte på skolen som vanlig, og fulgte oppfordringa fra streikevaktene om å bli med i demonstrasjon til neste skole. De fleste fulgte med fra skole til skole. 15 — 20 skoler streika, tilsammen 2500 elever.

Oppsummering

Endel tumulter blei det jo, og dette blei sjølsagt utnyttet til siste trevl av pressa etterpå. Som i en klasse hvor læreren låste inne elevene, tok de selvsagt og brøt opp dørene. Streiken kom helt uventa på myndighetene slik at de ikke rakk å sette inn politi i særlig grad.

Aksjonen var størst i Charloir, 6500 deltok i hele landet.

Når streiken skal oppsummeres må det sies at den hadde sine svakheter. Under parolen «La de rike betale» skulle demonstrasjonen kanskje endt opp foran en bank istedet for bare å gå fra skole til skole. Entusiasmen og opprøret blant elevene var stort, men kanskje ikke politisk krasst nok mot de som tjener på arbeidsløsheten, forteller Marc Vanderlayden.

Elin sprader for dommerbordet, med sine 1.70 på strøpelesten. Hvem nevnte personligheten?

FOTO: LEIV OLSEN

Ikke helt tradisjonell jente, eller hva?

FOTO: BERNT EIDE

Spreke jenter i Stavanger

—Tenk at det i Norge fremdeles arrangeres missekonkurranser, hvor jenter blir veid og målt. Det sies at personligheten er like viktig som utseende, men det er sjølsagt sprøyt. Jentene skal ha lange slanke bein med høye hæler, nå som før.

De som arrangerer slike fesjå er redde for innblanding fra kvinneaktivister, som har en tradisjon i å ødelegge slike show på forskjellige måter. I Stavanger var Elin Håland, Elisabeth Jonassen og Randi Mobæk med som finalister for å bruke anledningen til å si sin mening om fesjået. Og det fikk de, de tok mikrofonen og stjal showet for jentesaken. — Slike konkurranser er gufs fra fortida. Jenter i dag vil bli sett på som tenkende individer, ikke som pyntedukker.

Elin, Randi og Elisabeth sier sin mening om misse-fesjået.

FOTO: LEIV OLSEN

-Velg utradisjonelt!

KIM, kvinner i mannsyrker, er en fri organisasjon for jenter i mannsdominerte yrker. Du kan bli medlem i KIM hvis du mener at du tilhører et tradisjonelt mannsyrke.

KIM er 5 år gammel, og har idag ca. 60 medlemmer i Oslo. Det er også KIM-grupper i Bergen, Trondheim, Stavanger, Tromsø og Mo i Rana. Du behøver ikke ha fått jobb, eller være fagorganisert for å bli med i KIM, men de fleste er organisert i «manneforbund» i LO.

Felles problemer

Hovedvekten av KIMs medlemmer tilhører håndverk og industrifagene, men nå kommer også ingeniørentene og datajentene.

KIM begynte som en diskusjonsgruppe, hvor jenter kom sammen for å snakke om sine problemer på arbeidsplassene. De følte det var vanskelig å snakke om sine problemer med andre venninner som ikke arbeidet i mannsyrker.

— Hva slags spesielle problemer har jenter i mannsyrker?

Dobbelt så god

RUTE 80 har snakket med Marianne Hansen i KIM og hun svarer: — Å få jobb i det hele tatt. Jenter som vil ha jobb i et mannsyrke må ofte være dobbelt så god som en gutt for å få jobb. I det private næringsliv er det ikke kjønnskvolter. Forresten, det er det vel ikke i

staten heller, de bare sier det...

Andre problemer kan være når du er gravid eller har små unger. Jenter kan f. eks ha vanskeligheter med å få utvida arbeidstøkvota når de er gravide.

Stor støtte

KIM har ingen makt til å rette opp i saker for jentene, men sjølsagt fungerer gruppa som en stor støtte for de jentene som er oppe i trøbbel. Ei jente som var elektrikerlæring blei trua med sparken i prøvetida. Grunnen var helt tydelig at hun hadde «feil» kjønn. KIM og fagforeninga til jenta hjalp henne slik at hun ikke blei oppsagt. Den lokale klubben løftet ikke en finger for jenta, så hennes arbeidsforhold er ikke de beste selv om hun har fått beholde jobben. Men fagforeninga prøver å hjelpe henne å finne ny lærlingeplass.

Flere jenter til mannsyrkene

Det viktigste arbeidet KIM driver er opplysningsarbeid. Vi ser alvorlig på å få flere jenter til å søke utradisjonelt. Sammen med Arbeidsdirektoratet holdes det seminarer for skolefolk og ansatte i arbeidsformidlingen. Vi reiser også rundt på skoler. Til denne virksomheten blir det nå laget en glimrende lysbilde-serie om temaet.

Til slutt kan du skrive at jenter på guttelinjer på yrkes-skolen kan også bli medlem i KIM...

KARI J.

Leder: Innsamlinga i mål

Den 20. april avsluttes Rød Ungdoms innsamling «Våpen til Afghanistan» med en landsomfattende aksjonsdag. Hittil er det samla inn 151 000 kroner. Under aksjonsdagen vil Rød Ungdom samle inn penger på gata og dele ut en fersk løpeseddel om aksjonen og om okkupasjonen av Afghanistan. Pengeinnsamlinga startet i fjor sommer på Rød Ungdoms sommeleir og vakte fra første øyeblikk oppsikt. Den uttrykte målsetninga om at midlene skulle gå til våpen for den afghanske motstandsbevegelsen ble sterk kost for mange. Fra Utenriksdepartementet kom det signaler om at denne innsamlingsformen var forbudt, og det viste seg å være en feiltagelse

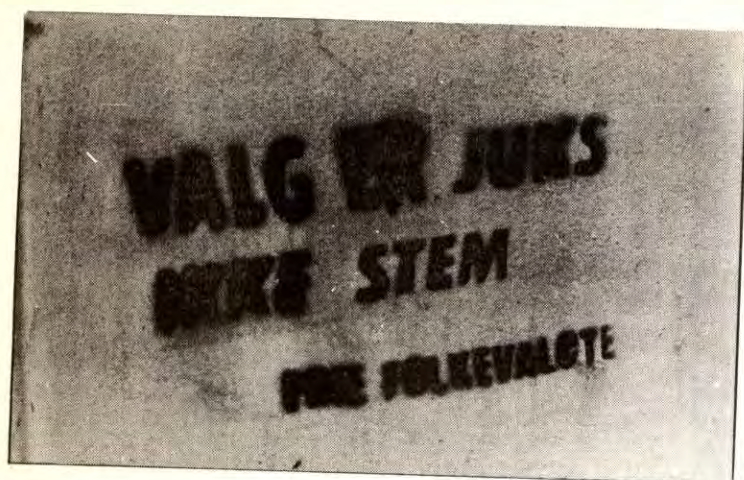
var det vanskelig å ikke se hvilken avslørende flause det var. Erik Solheim i SV var en av dem som stilte seg negativt til våpeninnsamlinga, mens Reulf Steen tok en spade for en spade og sa at solidaritetsarbeide stort sett handlet om å ta stilling i en væpna konflikt. Aftenposten har i to ledere gått mot å samle inn våpen til Afghanistan, men uten å nevne Rød Ungdom direkte. I Bergen, Tromsø og Trondheim har det gått avisdebatter omkring innsamlingsaksjonen og motstandskampen i Afghanistan. Alt dette har vært svært viktig. Vi må mange år tilbake i tid for å gjenkjenne den samme debatten. Men debatten reises med

jevne mellomrom, når det utkrystalliserer seg forskjellige linjer om hva fredsarbeid er eller bør være. Det er naturlig å trekke parallellen til slutten av 60-åra, da det raste en diskusjon om parolen «Fred i Vietnam». Er det riktig å kreve fred i et land som er okkupert? Nei. Man må velge side i konflikten. Fred kan ikke oppnås før man støtter den undertrykte parten mot undertrykkeren. En annen form for fred er i den gitte situasjonen et diktatur. Norge har sjøl fått en forsmak av denne formen for fred, da vi var okkupert av Hitler-Tyskland. Men for leseren som for oss: Dette er noe vi kjenner fra historiebøkene. En interessant ting ved Rød Ungdoms

innsamling er at den har vakt større skepsis hos ungdom enn eldre. Gamle som har opplevd krigen sjøl har gravd dypt i lommene og gi'lt til våpeninnsamlinga. Vi er likevel stolte av at det er Rød Ungdom — en ungdomsorganisasjon — som har iverksatt aksjonen. Konkret arbeid er bedre enn ord, som det så ofte blir fra politiske organisasjoner.

Therese Bjørneboe

Lesernes mening

En mening er aldri for ærlig.

Herr redaktør!

I nr. 25 ser jeg et gyselig bilde av Munch. Det var da synd at ikke Norge kunne få et slikt bilde.

Var kvinnene i Munchs tid så uformelige, synes jeg ikke det er noen god reklame for de norske kvinner. Men kanskje de hadde så mye klær på seg den gang... Synes bladets kvinnelige lesere at dette er noe vakkert skue? Se etter i nr. 26! Ja, hva sier herrene?

Emma Nicolaisen, Sæterlandet.

Som om vi skulle sagt det selv. red.

SYLVIA OG HENNES LIKE

Herr redaktør!

Hvorfor skal ukebladene stadig trykke bilder og tekst om jenter som Sylvia Casablanca (NA nr. 42)? Med den plassen bladet gir til slike, kan det gi ungdommen inntrykk av at det er slike typer som er verdt å skrive om — at slike skal idealt være. Den gir dem falske idealer — som ikke er noe verdt. Jenter som flyr fra mann til mann er vel ikke noe å sette opp?

Fru Marit H., Høland.

— Og nå som det snart er sommer... red.

TERMINATOR

De skulle forandre Oslo.
Planen krevde en mann:
Nådeløs, uten frykt.
De skapte:

Det er én måte å stoppe ham på:

MØT OPP

Ungdoms- seksjonen
Grønlands torg 12³⁰

FAGLIG SOLIDARITET

1 mai

Redaksjon: Therese Bjørneboe (redaktør og ansvarlig utgiver), Kari Jørgensen, Jørgen Ferkingstad og Camilla Gudde. I Bergen: Dag Bjørndal. I Tromsø: Leif Steinholt.
Adresse: Postboks 4702, 0506 Sofienberg, Oslo
5 Telefon (02) 11 45 73
Abonnement kr. 35 helår (6 numre hvorav ett dobbeltnummer)

Signerte artikler står for forfatterens egen regning og behøver ikke være sammenfallende med Rød Ungdoms syn. Sats og trykk: A.S Duplotrykk 1985
Ettertrykk tillatt hvis kilde oppgis
RØD UNGDOM: Adresse Postboks 610, Sentrum, 0106 OSLO 1 Telefon: 11 45 73
Postgiro 2 00 61 53

Til Moskva for fred?

I månedsskiftet juli — august går Verdensungdomsfestivalen av stabelen i Moskva. Flere politiske og andre norske ungdomsorganisasjoner deltar på festivalen, som påberoper seg å være en «fredsfestival».

«Tross ulike verdisyn og forskjellige oppfatninger om mange vesentlige spørsmål, er vi enige om behovet for kontakt og dialog på tvers av skillene øst-vest og nord-sør» heter det i en uttalelse fra Festivalkomiteen.

Rekordstort

Enigheten er opplagt stor, også utenfor Moskva. Når festivalen avholdes til sommeren vil arrangørene kunne skilte med en rekordstor oppslutning fra ungdomsorganisasjoner — på tvers av politiske leire. Det henger sammen med at mange av de internasjonale paraplyorganisasjonene har beslutta seg for å delta for første gang på mange år.

3. Verden

Det vil også delta representanter fra frigjøringsbevegelser i den tredje verden, bl.a. fra SWAPO, FMLN og PLO, men i denne delen av verden er ikke enigheten like stor som i Europa.

Årsaken er at ungdommer i flere av den tredje verdens frigjøringsbevegelser bruker sine krefter på å slåss mot Sovjet. Afghanerne og eritreerne vil derfor ikke engang

være innbudt til Verdensungdomsfestivalen i Moskva.

De organisasjonene som slutter opp om Moskva-festivalen for å inngå i «en dialog på tvers av skillene øst-vest og nord-sør» vil oppdage at en side av bordet står tom.

«Anti-imperialisme»

Dette er sjølsagt kjent for dem som deltar, likevel tror de festivalen kan bidra til å «åpne kanalene». Tankegangen er i beste fall naiv. Festivalen står ikke bare i freds- og nedrustnings tegn, også i «anti-imperialismens».

Anti-imperialisme i en okkupantmakts høysete er drøy kost å svelge, for dem som ikke er gått seg alldeles vill i en ideologisk ørken.

Krig er en fortsettelse av politikken med andre midler, sa Clausewitz, og med det mente han at krig ikke skaptes av våpen men av politiske konflikter som ikke kan løses fredelig. Imperialisme er fortsettelsen av en politisk og økonomisk rivalisering.

Nasjonal sjølråderett

Den som kaller seg anti-imperialist tar stort sett stilling til nasjonenes sjølråderett. Man behøver ikke ha så stor ideologisk ballast for å ta stilling i et så konkret spørsmål og for de fleste stiller det seg nokså enkelt. Egentlig burde det ikke være stort verre å betakke seg for å gjeste en festival der vertskapet fører en okupasjonskrig. Slik Sovjet nå har gjort i fem år mot nabolandet Afghanistan.

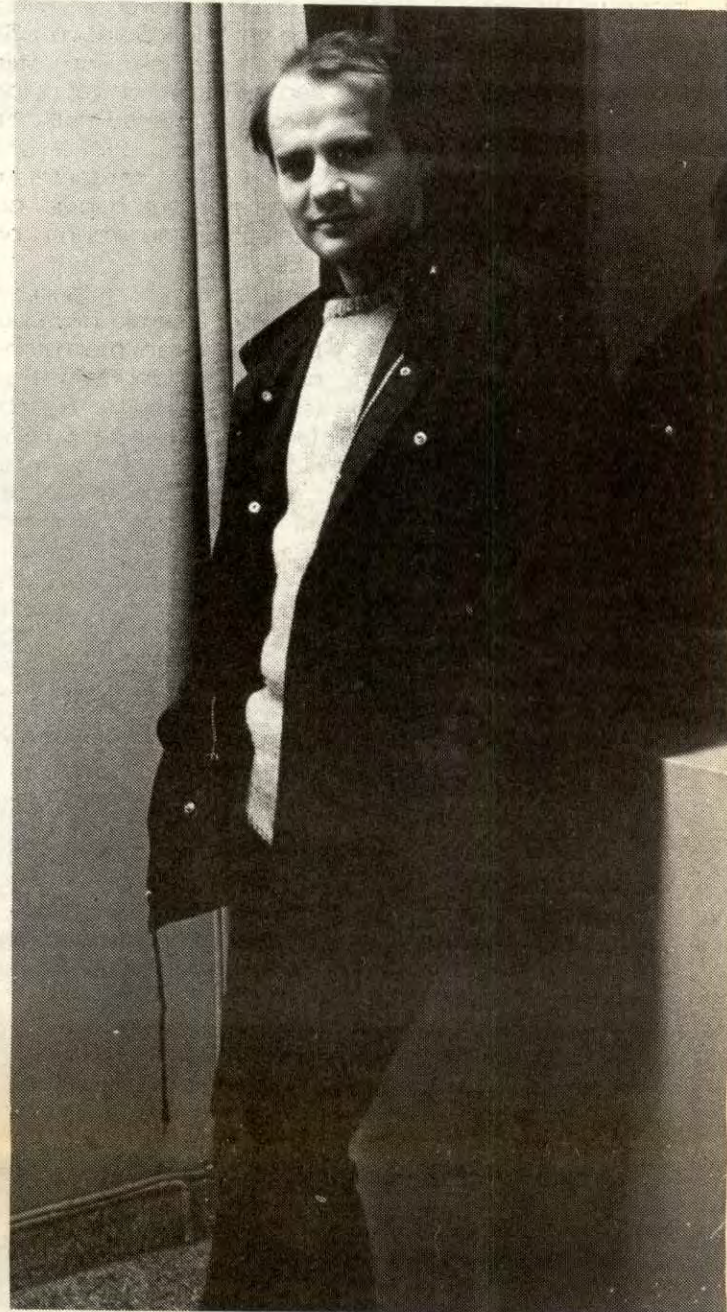
Boikotter

Av denne grunn boikottes Verdensungdomsfestivalen av organisasjonene YLI, Rød Ungdom og Norsk Målungdom. Det vakte en del oppmerksomhet da Unge Høyre ifjor var med på å stemme LNU med på turen, seinere avsto imidlertid Unge Høyre fra å delta sjøl etter eksempel fra europeiske søsterorganisasjoner. En annen slagside ved arrangementet er hvordan det siden kan utnyttes av den offisielle sovjetiske propagandaen.

— Moskva-festivalen er et PR-jippo, sier Per Overrein, leder i Rød Ungdom. FOTO: RUTE 80

Festivalen

Verdensungdomsfestivalen avholdes hvert fjerde år og ble innstifta like etter 2. verdenskrig. Det er den øst-europeiske VDU og Vest-Europas CENYC som organiserer festivalene, som skal være av en størrelsesorden på linje med OL og har beløpt seg så kostbare av både Frankrike, Finland og Hellas ikke så seg i stand til å stille som vertskapsland.

— Deltar dere på Moskva-festivalen?

Marit Arnstad, (22),
nestleder i
Senterungdommen.

— Det har rådet en viss usikkerhet i Senterungdommen angående deltakelse på verdensungdomsfestivalen. Vi er kommet fram til at vi ikke motsetter oss deltakelse fra vårt nordiske forbund (NSF), eller LNU, men vi vil ikke reklamere for arrangementet eller oppfordre våre sentrale tillitsvalgte til å reise.
— Årsaken til det er først og fremst at festivalen er lagt til Moskva, etter at andre steder ble diskutert tidligere. Vi frykter at festivalen kan utnyttes som et PR-jippo for Moskva. På den andre siden mener enkelte at den er viktig fordi den er en kanal mellom ungdom i øst og vest.

Jens Stoltenberg (26) formann i AUF.

— Vi skal delta på ungdomsfestivalen fordi vi mener det er viktig å markere synspunkt om invasjonen i Afghanistan og støtte til Solidaritet i Polen. Vi tror også det er viktig å knytte kontakter med myndighetene i sovjetunionen som andre land for å fremme nedrustningen og avspenning.
— Det er ikke minst viktig å treffe representanter fra progressive bevegelser i 3. verden, PLO, ANC og ungsandinistene skal alle delta på festivalen.
— Bekymrer det dere ikke at ikke folk og nasjoner i konflikt med Sovjet ikke kan delta?
— Klart det er galt, men det er håpløst å være mot enhver kontakt med representanter for negative regimer. Kontaktløshet fører bare til kald krig.

Erling Moe, (27),
Formann i unge Venstre

— Unge Venstre har vedtatt å delta. Vi kommer til å gjøre dette ved å følge opp LNU's opplegg og nominere via LNU.
— Dere har ikke betenkeligheter ved å delta når ikke folk og nasjoner i konflikt med Sovjet kan delta?
— Vi deltar ut i fre følgende syn: Ungdom fra hele verden kommer i kontakt på tvers av landegrensene på festivalen. Alt kan ikke være ideelt, som på andre festivaler. Den kunne sjølsagt vært enda breiere sammensatt, men det er ikke argument nok. I det øyeblikket man utelukker en slik festival vil man utelukke alle festivaler som går på tvers av tradisjonelle skiller.

Kai Henriksen, (28)
formann i Unge Høyre

— Vi var med på forberedelsesarbeidet, med et åpent sinn. Men i samsvar med våre vest-europeiske søsterorganisasjoner, fant vi siden ut at det var sjanser for at dette var et stort PR-jippo for det totalitære sovjetiske regimet. Vi deltok også — gjennom vår paraplyorganisasjon DEMYC — som observatører på forberedelsesmøtene. Ettersom det var umulig å få garantier for at vi kunne reise Polen og Afghanistanspørsmålet eller kritisere Sovjet, og at det ikke skulle gjøres enstemmige avstemninger var vi redd for å bli utnyttet. På slike festivaler er det vanlig med enstemmige avstemninger for å samles om kompromiss-standpunkt. I Sovjet vil flertallets syn offentliggjøres.
— Men dere har stemt NGS og LNU med?
— NGS er en selvstendig organisasjon. Der det riktignok fins moderate medlemmer. På LNU's andre møte gikk vi imot deltagelse.

Kristin Halvorsen, (24),
leder i Sosialistisk Ungdom

— SU har ikke fattet noe formelt vedtak på hvorvidt vi skal delta. Vi synes ikke vi har hatt tilstrekkelig informasjon.
— Har dere betenkeligheter når ikke folk og nasjoner i konflikt med Sovjet kan delta?
— Det er en viktig faktor i våre vurderinger. Men i prinsippet er ikke SU for boikott av Sovjet, vi ønsker åpne kanaler, det betyr også kontakt med øst-europeiske opposisjonelle. Det er viktig med kritiske røster på festivalen. Samtidig betyr det mye å møte frigjøringsbevegelser fra 3. verden.
— Har du noe personlig standpunkt om deltagelse?
— Slik opplegget fortøner seg nå, er jeg positiv.

Per Overrein, (28),
leder i Rød Ungdom.

— Rød Ungdom vil ikke delta på Moskva-festivalen. Årsaken til det er at festivalen vil bli tatt til inntekt for Sovjetisk innen- og utenrikspolitikk. Det vil være ungdommer fra hele verden tilstede, arrangementet gir Sovjets en sjanse til å kjøre et gedigent PR-jippo. Rød Ungdom er ikke imot diplomatiske forbindelser mellom suverene stater, sjøl om vi støtter sanksjoner i alvorlige situasjoner. Men denne festivalen handler ikke om den slags forbindelser, man kan ikke skape åpne kanaler når hele arrangementet er velregissert, statlig opplegg.
— Et argument er at man møter representanter fra frigjøringsbevegelser. Men det er mulig å arrangere festivaler i andre rammer hvis man vil møte dem. Det er dessuten viktigst med direkte støtte. Under fredsmarsjen 1982 så vi forøvrig at Eva Nordland & co. ble nekta kontakt med opposisjonelle fredsaktivister.

[illegible]

— Mange meldte seg da stedet var under oppseiling, som frivillig gratis arbeids-

ENDÅ

en kaféreportasje?

Club 7 konkurransen

Sagnomsuste Club 7 er slått konkurs etter 21 års drift. Konkursen er ikke overraskende. Club 7 har hatt store økonomiske vanskeligheter og rasjonalt hardt blant de ansatte.

Club 7 har vært et sted der det kunstneriske har stått i høysetet. Øl-salget har gått til å finansiere seg som en idealistisk bedrift.

De ansatte Hotell- og Restaurantorganiserte protesterte mot konkurransen, fordi de i årevis har kritisert måten Club 7 er blitt drevet på.

Økonomisk rot og dårlig kunstnerisk ledelse.

Samtidig har det vært utbredt mistillit mellom ledelsen og de ansatte. I de siste to åra har ikke ledelsen ansatt noen, men basert seg på en stadig større andel «lausarbeidere» i den daglige drifta. Disse har ikke fått inngå i noen turnusord-

ning, men er blitt tildelt jobber pr. måned. Mot slutten utgjorde de omtrent halvparten av arbeidsstokken, og etter konkurransen står de i fare for å ikke få trygd.

— Hotell- og Restaurantklubben har tatt systemet opp utallige ganger, sier klubbleder Hjørdis Eeg-Henriksen til Rute 80. — Men ledelsen har ikke vært interessert i forandringer.

— Jeg har diskutert det på Arbeidstilsynet og blitt fortalt at dette er en arbeidsform som praktiseres i stadig større omfang. Det er ikke ulovlig, men som sagt veldig «gunstig» for arbeidsgiverne.

Heller ikke lokalavtalen har klubben og styret kunnet komme til enighet om. Det har strandet på «spygodtgjørelse» der styret går inn for individuelle avtaler.

Ledelsen på Club 7 har bestått av flere folk som ble betrakta som uoppsigelige.

Det er mye som «lukter» ved Club 7's drift de siste åra. Sjøl om bransjen som sådan domineres av en Olav Thon, som er verre. Men Club 7 hadde ord på seg for å være idealistisk, og skulle vi ikke ta «helt» feil, vil mange som bærer ansvaret for arbeidsforholdene her kalle seg sosialister.

kraft, forteller ei jente. — Folk gjorde det utifra ønsket om å være med på noe «alternativt». Noe mer OK enn de vanlige stedene i by'n.

— I begynnelsen visste vi ikke åssen stedet ville gå og jobba på ren idealisme. Da stedet åpnet fikk folk betalt, men ingen fikk skriftlig ansettelse. Deretter bestemte sjefen seg for å bli «arbeidsgiver», og vi fikk advarsler for å ha kommet for seint etter å ha jobba gratis i måneder!

Motsigelsene vokste hurtig nok til at noen antydte at folk burde organisere seg, men flertallet av de ansatte backet ut fordi de ikke trodde sjefen ville «like det».

Flere av sjefene vil sjøl si at de driver idealistisk. En av kaféene drives etter a-møte prinsippet, men det er sjefen som avgjør hva som skal tas opp på møtene. . . . Det er blant annet blitt stemt over en oppsigelse, noe som har mer med korporativisme enn demokrati å gjøre.

Det gir prestisje å være ansatt på de nye kaféene, og ansettelsene skjer ofte på basis av personlige forbindelser eller rein «trynevurdering», sier ei jente.

Den økonomiske gevinsten på å drive stedene har, etter det vi kjenner til, i de fleste tilfelle vært liten. Og rett skal være rett, arbeidsgiverne har satset. Men man får ikke folk til å jobbe i 16 timer i strekk, uten krav på røyke- og matpauser, uten overtidslønn, slik praksis var ett sted i hele fjor sommer.

Arbeidsgiverne krever en like uforbeholden idealisme av sine ansatte som av seg sjøl, men slikt går bare i familiebedrifter.

Therese Bjørneboe

Lær av gruvestreiken!

«Denne kampen er ikke slutt med et regjeringsskifte», sa Arthur Scargill under kullgruvestreiken. — Og i løpet av ti år, med Labour og Thatcher ved makta, har gruvearbeidsplassene gått ned fra 400.000 til 190.000 før den siste streiken.

Rute 80 har samla Tellef Hansen og Jon Jørgen Støa faglige talsmenn i henholdsvis AKP (m-l) og Rød Ungdom, til en diskusjon om klassekampen i Europa og sosialdemokraternes rolle.

— Streiken i England er over. Mange mente at streiken var dømt til å tape, kan ikke dette så pesimisme mot streiker i framtida?

Labours lunkne støtte

Tellef:— Streiken har vært et lærestykke på mye. En av de mest interessante perspektivene er hvordan Labour stilte seg: Hvorfor ga aldri Neil Kinnock streiken full støtte?

Britisk LO måtte gjøre innrømmelser overfor de streikende da kampen var i sin mest offensive periode. Men denne støtta fungerte som en avsporing, fordi den dempa gemyttene og LO ikke gjorde annet enn prate.

Et annet perspektiv ga den alliansen jeg så kimen til under et møte i London, der det var både fargete og gruvearbeidere tilstede. De begynte å se at de hadde sloss mot samme purk. Når «utgruppene»; ungdom, arbeidere og svarte ser det dreier det seg ikke om «saker» lengre, konklusjonen er at de har en felles fiende. Det kom forøvrig også støtte til streiken fra Nord Irland. Denne gryende alliansen virka sjølsagt truende på The Establishment.

Det er som en gammel gruvearbeider sa: «Det kan hende det fins demokrati i England, men det fins ikke for oss».

Ikke bare tap . . .

— Men nå når streiken er over kan alliansen lett splittes?

Tellef:— Det er sjølsagt en fare. Samtidig viste den at det fins en brei internasjonal solidaritet. Streiken ble støtta med ca. 3,5 millioner bare fra Norge. Fagbevegelsen så en ny generasjon aktivister dukke opp under streiken, tidligere hadde ungdommen vært uinteressert, men nå var de de mest aktive. Streiken i England handla ikke bare om tap og nederlag.

— Hvordan stilte DNA seg til streiken?

JJ:— DNA var like råttent som den engelske pressa, Arbeiderbladet skrev bl.a. at Scargill var en «Drittsekk» på lederplass.

Tellef:— Samtidig kjørte de en «lunken» linje pro streiken. Men når konflikten skjerpa seg datt de av.

JJ:— Sosialdemokratene veit jo at de måtte gjort det samme som de borgerlige, de kan ikke støtte en streik mot teknologien, da raseres systemet.

«Omstilling»

Tellef:— Det handler ikke om teknologi i den forstand, men om maksimalprofitt. Gruvearbeiderne ønska seg ny teknologi, de ville diskutere det

— mens kullgruvestyret ønska seg nye energiresurser.

JJ:— Det samme skjer overalt, i Sultjelma f.eks. Alle trur at England er på bønn økonomisk pga. arbeidsløshe-

— Alle tror at England er på bønn økonomisk, men fakta er at borgerskapet har tatt for seg de ulike bransjene og gjennomført en storstilt omstilling. Men til hvilken pris? sier Jon Jørgen Støa, til venstre og Tellef Hansen.
FOTO: THERESE BJØRNEBOE

FOTO: ALBERT H. COLLETT

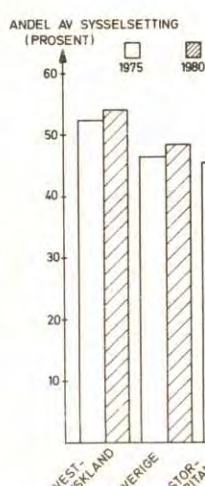
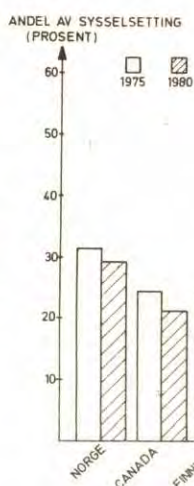

NOU 1984: 33
Politikk for arbeid

27 28

NOU 1984: 33
Politikk for arbeid

Den første figuren viser andel av industrisys-selsatte i tungindustri 1975 og 1980. Den andre andel av industrisys-selsatte i vekstbransjen. 1975 og 1980. Fra NOU 1984: 33. Konklusjonen er at Norge ligger på bønn i omstilling av industrien. Vil omstillingene komme og hva blir kostnadene for vanlige folk?

Gruvearbeider fra Wales. FOTO: BERNT EIDE

ten, men fakta er at borgerskapet har tatt for seg de ulike bransjene og gjennomført en storstilt omstilling.

— Her i Norge har DNA-mannen Finn Lied sagt at classesamarbeid må til for å sikre en slik omstilling og Norges konkurransevne?

Tellef:— Norge kommer etter. Omstilling er mange ting, vi er også interessert i nye arbeidsplasser i nye sektorer. Men den offentlige omstillinga vi hittil har sett har vært en omstilling til arbeidsløshet.

Tyssedal

Unntak fins. Vi har sett reaksjonene på gruvearbeiderstreiken — i Sør-Vanganger står et helt lokalsamfunn samla. Et samla kommunestyre, med Høyrefolk og alt, har sagt «ja» til nye arbeidsplasser, men de vil ikke legge ned de eksisterende før de nye er reelle. Det kan være uenigheter om taktikk, men det er enighet om at kampen er nødvendig. De så resultatet i Tyssedal: En pølsebu kan ikke et helt lokalsamfunn leve av.

JJ:— Sjøl sagt er vi for teknologi som betyr avlastning på folk. Men istedet for å utnytte de verdiene som fins leter kapitalen etter «nisjer» som gir profitt.

Finn Lied

Tellef:— Finn Lied sier at halve befolkninga vil gå i skyttergravene der-

Arbeidere fra Fredrikstad mek. verksted.

FOTO: BERNT EIDE

som man ikke etablerer en «breiere samforståelse», en konsensus. I England ble borgerskapet splitta, mange mente at Thatcher drev folk til skyttergravene gjennom sin kompromissløse politikk, det gikk løs på systemets legitimitet. Tradisjonelle sosialdemokrater kan ofte takle konflikter bedre enn de borgerlige. Norge er jo et sosialdemokratisk land, ikke engang Willoch kan kjøre noen Thatcher-politikk nå. I boka «Olje Norge» sier forfatteren Øystein Nordeng at vår sikreste garanti for å gjennomføre omstillinger er vår evne til å inngå kompromiss.

— Hvordan går uenighetene om disse spørsmålene i DNA og LO?

Kapitaleksport

Tellef:— Når det gjelder framtidssiktene er det gjerne enighet blant vanlige folk og LO-organiserte om at vi går mot en vanskelig framtid. Men 68'erne som sjøl har sikre jobber og god inntekt ser lyst på det.

Både SV og venstrefløyen i DNA er omstillingskåte. På landsmøtet i kjemisk gikk kjemisk sin industripolitisk talsmann, en SV'er i allianse med Jens P. Heyerdahl, direktør i Orkla, inn for økt kapitaleksport.

JJ:— Økt kapitaleksport, dvs. utenlandsinvesteringer, inngår i borgerskapets framtidige strategi. Slikt krever stor pengesatsing og ettersom staten er Norges største enkeltkapitalist, skjer det gjennom den. Det argumenteres med at vi som nasjon skal få flere bein å stå på. Pengene hentes fra vanlige folk. Men vi har aldri fått flere arbeidsplasser av at Helly-Hansen har etablert seg i utlandet.

Pengene hentes fra de offentlige budsjettene, helsevesenet «omstilles» og privatiseres.

— Hva er LO's holdning til kapitaleksport?

JJ:— Fagbevegelsen har snudd 180 grader. I dag går LO aktivt inn for kapitaleksport.

Tellef:— En gammel DNA-fyr sa: «Etter krigen da all industri var rasert satte vi alt på å gjenoppbygge landet. Vi har aldri hatt så mange penger som nå, men nå legger vi bare ned. Hvordan forklarer vi slikt?».

Framtidas arbeidsmarked

— Hva slags resonnement ligger bak framtidsoptimismen til de «omstillingskåte»?

Tellef:— I NOU 1983: 37 hevdes det at arbeidskrafta på sikt må betraktes som en knapphetsressurs. De mener at «den nye framgangen» etter ca. 1990 vil kreve flere sysselsatte enn det er i dag. Vi mener derimot at arbeidskrafta innen den tid vil være et overskuddsfenomen.

— Hvis borgerskapet skal velge mel-

lom å ha hele befolkninga på 4. timers dag eller halve befolkninga på 8. timers dag, velger de sjøl sagt det siste.

JJ:— I Torino — for å ta ett eksempel — har 50.000 Fiat-arbeidere mista jobben fordi teknologien kan produsere seg sjøl og den menneskelige arbeidskrafta.

Romklubben kunne forutsi 3-400 millioner arbeidsløse i Europa i år 2000 mot dagens 30 millioner. Løsninga de skisserte var «samfunnslønn». Hvordan skal man kunne lønne så mange når vi ikke lønner dagens 30 millioner?

Seire under kapitalismen

— Storstreikene i Europa har stort sett ført til nederlag?

Tellef:— Kampen vinnes hvis den føres til siste slutt. Men da står det om makta i samfunnet. Seire under kapitalismen er alltid kortvarige, i Sulus «vant de» for to år siden, nå er problemene der påny.

JJ:— Det er klart at konfliktene er i ferd med å skjerpes som bare faen.

1968 er bare blåbær mot det som kommer, klassekampen vil uungåelig tilspisse seg.

— Men i LO har arbeiderklassen et dårlig redskap. I tillegg foregår det det — spesielt i USA — Union busting, dvs. at fagforeninger blir knust. Den radikale arbeiderbevegelsen risikerer å ikke ha noen kanaler å slåss gjennom?

Tellef:— Det er et viktig problem. Tidligere har man kunnet streike. Men andre ting har også endra seg, tidligere kunne folk ta seg en annen jobb og presset på arbeiderklassen var ikke like stort. Nå går det på systemet løs.

Hva er framskritt?

— Hva med kvinnene. De er jo en viktig del av opposisjonen i fagbevegelsen?

Tellef:— Det er viktig å få fram at borgerskapets omstilling ikke bare rammer skipsverftene, men også den offentlige sektor, der det fins mange kvinnearbeidsplasser. Rekrutteringa av kvinner til arbeidslivet er stoppa opp og er på veg tilbake.

— Det pekes ofte på at det fins alternativer til streik, andre måter å løse sysselsettingsproblemet på?

Tellef:— En bedrift kan finne nye løsninger, Norge som helhet ikke. Omstillingsprosessen vil fortsette. Her er ikke målet pur framskritts-trang men jakt på profitt. Vi kan sjøl sagt diskutere hva «framskritt» er, hver bedrift vil ikke kunne peke på ringvirkningene av framskrittet. Men når Aker blir kredittet for en vellykka omstilling, står det ingenting om at 5000 mistet jobbene. De menneskelige konsekvensene slike omstillinger får føres aldri i regnskapsene.

Therese Bjørneboe

VEKST OG

Hva er grunnen til at vi lever i et land og en verden med store rikdommer og overflod for enkelte, — men med en økende arbeidsløshet blant ungdom. Med skolepenger og syltynne offentlige budsjetter? Finnes det løsninger innenfor dette samfunnsystemet eller er systemet grunnleggende feil?

Rute 80 har forsøkt å få noen fornuftige svar ut av: Jens Stoltenberg, leder for Arbeidernes Ungdomsfylking (AUF) og Halvar D. Pettersen, skoleansvarlig i Rød Ungdom.

— *Hva mener dere om samfunnsystemet av i dag, med kapitalismen?*

Jens:— Det finnes flere typer kapitalisme avhengig av hvilken tid du snakker om og hvor vi er i verden. Men noen fellestrekk finnes jo; Det er etterspørselen / hvor mye penger folk har som bestemmer hva slags varer som lages og hvorvidt de kan skaffe seg varene, — ikke hva folk har mest behov for.

Ofta kan det være sånn at produksjonen møter behovet til folk, — og problemet er at inntektene må omfordeles slik at alle kan få dekket det de trenger.

Halvar:— Jeg er enig langt på vei. Forskjellene på de kapitalistiske landene er som forskjeller i fargen på innpakningspapir. I Norge har vi en snill og pen variant sammenligna med andre. For majoriteten, folkene i Asia og Afrika, er kapitalismen et daglig helvete. Det er her folk har de største behovene, men minst mulighet for å få dekket dem fordi de ikke kan betale for seg.

— *Hvilke løsninger tilbyr dere?*

Ny vekst

Jens:— Vi i AUF er reformister. Jeg tror ikke på noen revolusjon, men en glidende overgang fra kapitalisme til sosialisme. Unntaket kan en kanskje finne i enkelte land i 3. verden. Vi må arbeide for en kombinasjon av reformer og på sikt større endringer i samfunnet.

Arbeiderpartiet (AP) har laget et program kalt «Ny Vekst» som er konkrete forslag for at folks velferd skal økes. Det skal en oppnå gjennom å øke produksjonen og forbedre styring og fordeling av de godene som skapes.

Men jeg innrømmer det gjerne — vårt mål er å endre samfunnet til det bedre gjennom reformer.

Samtidig peker mye i dag i retning av sosialisme. Det frie marked er på mange måter satt ut av spill fordi halvparten av det som blir skapt av verdier her til lands blir fordelt over offentlige budsjetter. Det betyr at en kan fordele uten å ha størst mulig fortjeneste som mål. Blyanten til Jens blir dunket i bordet for å understreke de konkrete mulighetene en AP-regjering gir, — mens Halvar markerer seg med oppgitte håndbevegelser og rystende hode.

Vekst for hvem?

— Du snakker om økt vekst! Men for hvem? Det har vært vekst i Norge over lang tid og det finnes enorme rikdommer som gir folk muligheten til å leve et rikere liv, men det er jo ikke det som skjer. Alt det den såkalte veksten kaster av seg investeres jo på ny umiddelbart for å få ytterligere vekst. Veksten er så viktig at

lønnsskravene må glemmes, folk skal rasjonaliseres fra jobbene og skolepenger betales, — for vanlige folk er det snakk om en økt vekst i egenandeler og dårligere kår. De offentlige budsjettene smaker ikke mye av sosialisme!

Helly Hansen & velferd

— *Er det ikke fornuftig politikk at norsk kapital skal investeres der den gir størst avkastning?*

Halvar skynder seg frampå med gestikulerende armer; — Ny vekst programmet er ikke et isolert partiprogram fra AP. Det viser den strategien, — den langsiktige planen som AP, LO og Industriforbundet m.fl. har for å bedre mulighetene for det norske næringslivet. Det skal resultere i økt rikdom og fortjeneste til den norske stat og bedrifter på bekostning av 3. verdens svette og stadige fattigdom.

Når Helly Hansen etablerte seg i Malaysia var det ikke for å sikre norsk skoleung-

dom bedre studielån og velferd, — men for å øke bedriftens egen fortjeneste selvsagt. Disse overskuddene vil aldri bli investert til det beste for folk.

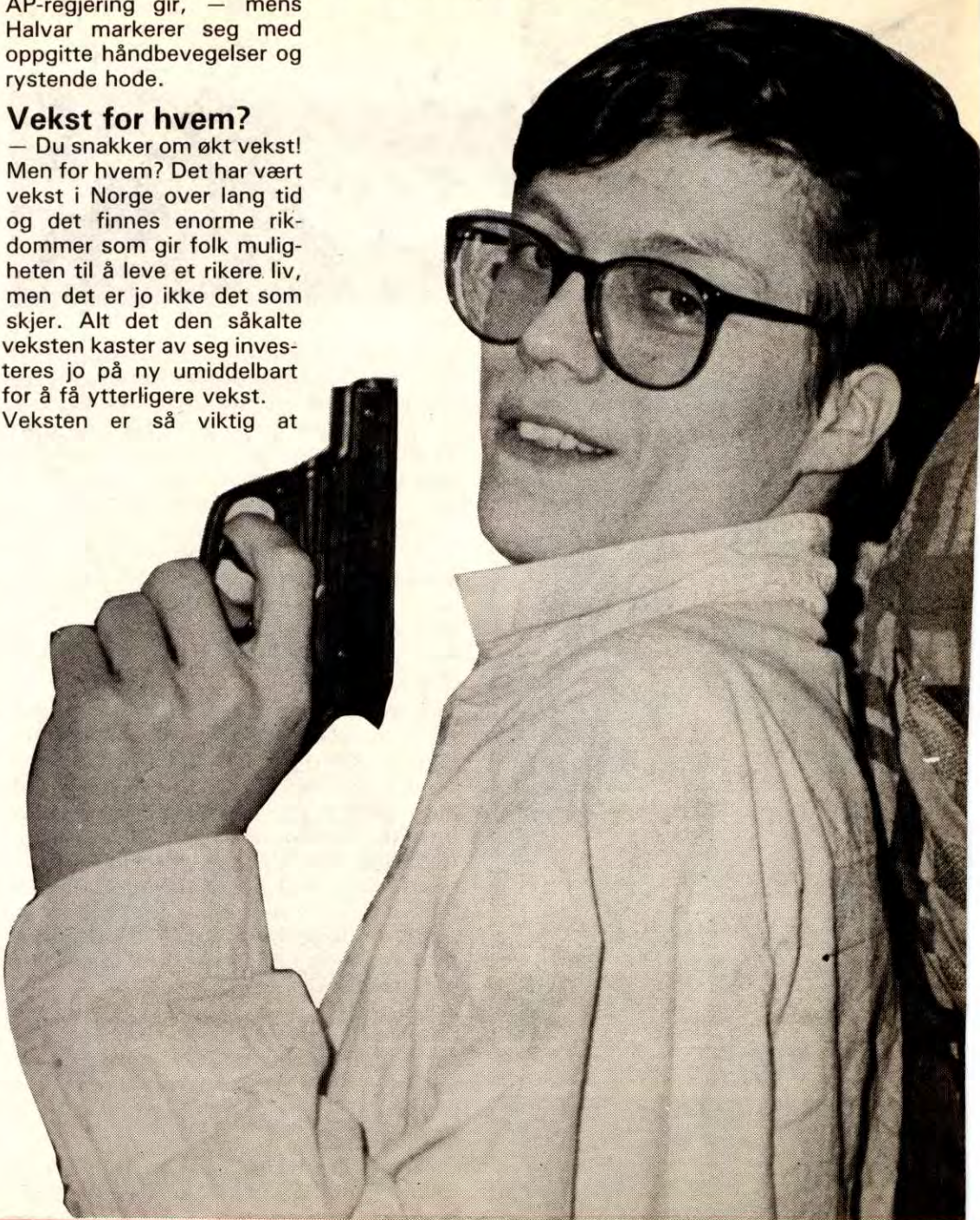
Vekst = trygghet.

Jens:— Det kan ikke være gærnt å investere penger i prosjekter som gir god avkastning. Det er den eneste måten vi klarer å øke inntektene i Norge og for at folketrygd, utdanning og andre offentlige tjenester skal bli bedre og billigere. Hvis vi virkelig ønsker å dekke folks behov må vi sørge for at det blir mer å fordele og det betyr økt vekst. Når du ikke er opptatt av mulighetene for norsk eksport understreker jo bare det seriositeten til Rød Ungdom!

Norge har temmelig store valutareserver og rikdommer, — men problemet er styringa over det. Vi går inn for et statlig oljefond som innebærer klar styring over inntektene og målet er selvsagt økt velferd for de som trenger det mest.

Jens: — «Vi er reformister i AUF, jeg tror ikke på noen revolusjon, men en glidende overgang fra kapitalisme til sosialisme. FOTO: PER LUND

VELSTAND

Men vi stiller viktige krav som økt svangerskapspermisjon, 37.5 timers uke og vi er mot skolepenger bl.a.

Ansvarlige bud-sjettrammer

Halvar:— Dette er bare ei smørbrødsliste...

Jens:— Det er det det IKKE er, — fordi det er innpasset forsvarlige budsjetttrammer. Det er en ansvarlighet som Rød Ungdom burde ta lærdom av. Hva mener du f.eks om Statoils etableringer i Ki-na?

Halvar:— Rød Ungdom er ikke mot alt samarbeid og etableringer i utlandet. Jeg tror at både kineserne og Statoil kan tjene på det samarbeidet. Men det er noe helt annet når kapital-eksport blir strategien for det norske borgerskapet.

Vinnere og tapere

— Men finnes det tapere i konkurransen om marked-sandeler hvis Norge vinner?

Halvar:— Det er en konkurranse der det stort sett bare blir tapere. Folk i Euro-

pa og ellers i verden har jo ikke råd til å handle de varene de trenger aller mest i dag. Alle landene kjører samme politikk, både tyske, franskmenn og engelskmenn blir fortalt at det gjelder å spenne inn livreima. Det øker jo ikke akkurat kjøpekrafta til folk, og mulighetene for at varene skal få bein å gå på.

Jens:— Dette er alt for defensivt. Det er klart at økt produktivitet og å få hjula i gang gjør folk i stand til å kjøpe mer og dermed stimuleres produksjonen. Det finnes ingen annen måte å øke velstanden til folk på.

Sosialisme

— Dere har prata mye om dagens problem og løsninger (?). Men dere er begge for sosialisme, — hva legger dere i det?

Jens:— Jeg er for en sosialisme som forutsetter: 1. Økonomisk demokrati. 2. Politisk demokrati. Med økonomisk demokrati mener jeg at penger/profitt

ikke skal avgjøre hva som blir produsert, men at produksjonen skal styres ut fra folks behov.

Det forutsetter folkelig styring, arbeiderstyrte bedrifter og samfunnsmessig styring over bedriftene. Politsik demokrati betyr å sikre Carl I. Hagen og Willoch retten til å bli statsminister hvis flertallet skulle være for det. Alternativet er forbud av kritikk og meninger og ender med diktatur og korrupsjon. Men er Rød Ungdom for å tillate flere partier under sosialismen og frie valg?

Partier

Halvar:— Først må jeg igjen langt på vei si meg enig med deg når det gjelder definisjonen. Jeg er også for en sosialistisk planøkonomi, — sjøl om det sikkert vil finnes produksjon for profitt også under sosialismen. For meg er spørsmålet om sosialisme et spørsmål om trygghet og rikdom. Rikdom på fritid, på muligheten til å drive med mye annet enn en fornuftig jobb og fri for mye av arbeidet i hjemmet. Det betyr offentlige vaskerier, kantiner osv.

Jeg er også for flere partier under sosialismen, — men jeg tror ikke at det er så enkelt at en har sosialisme i morra og Willoch & kapitalisme 14 dager etterpå. Men jeg er konsekvent opptatt av hva som tjener folks interesser og mener at folk må slåss i dag og at en omvelting av samfunnet er det eneste som kan trygge folks interesser.

Stortingsvalget

— Hva betyr høstens valg for folks rikdom eller fattigdom?

Jens:— Det er klart valget er innmari viktig. Jeg er opptatt av makt og innflytelse. Gjennom valget kan vi få mulighet til å gjennomføre de reformene vi har vedtatt i programmet. Dette vil naturligvis ha betydning for folk flest.

Halvar:— Det eneste store som kan skje i valget er at det blir valgt en RV'er på tinget, — ikke om Gro eller Kåre inntar statminister-tabureten. Det parlamentariske spillet mellom AP og H må veltes og avsløres og det er det bare RV som har vist vilje til å gjøre gjennom jobbinga i kommunestyre og fylkesting.

Jens:— TULL! En AP-regjering er det eneste som kan hjelpe mot arbeidsledighet og manglende velferd og skape forbedringer. Dette er langt mer interessant enn en støyende RV'er.

— Helly Hansen etablerer seg ikke i Malaysia for å sikre norsk skoleungdom bedre studielån og velferd, det er selvsagt for å øke bedriftens egen fortjeneste.

FOTO: PER LUND

— For sosialisme, men i dag må folks behov dekkes gjennom ny vekst og norske investeringer i utlandet, mener Jens Stoltenberg, leder i AUF (t.v.) — For sosialisme, men i dag må folk slåss for at det investeres i Norge og ikke ha illusjoner om at resultatene av vekst betyr velferd for folk, mener Halvar Pettersen, leder av Rød Ungdoms skoleutvalg.

FOTO: PER LUND

PER LUND

«NY VEKST»?

Arbeiderpartiet har lansert sitt valgprogram under den storslåtte tittelen «Ny vekst for Norge». Slagordet blir forsøkt prakkert på fagbevegelsen som hovedparole i mai landet rundt.

Programmet åpner med å kjøre kampen mot arbeidsløshet i front. «Arbeid for alle» er den overordna oppgaven i samfunnet. Forutsetningen for det er økt konkurranseevne og ny vekst i norsk økonomi. «Derfor må vi ha en fast styring av utviklingen og vilje til å si nei til mange andre ønsker for å kunne trygge sysselsettingen», sier programmet. Med denne åpningen i ryggen går Arbeiderpartiet til anrep på det som truer konkurranseevnen og hindrer «ny vekst» i norsk økonomi. En sterk fagbevegelse er en av tingene som står i vegen for konkurranseevnen og ny vekst. I stedet for fri forhandlingsrett og retten til streik skal nå staten og regjeringen i enda større grad gripe inn og styre kravene til fagbevegelsen.

«Arbeiderpartiet vil ta initiativet til et bredt samarbeid med arbeidslivets organisasjoner slik at lønninger, eierinntekter og priser blir tilpasset den samfunnsøkonomiske situasjonen og slik at full sysselsetting kan bli et overordnet mål.» Og hvis mindre grupper og deler av fagbevegelsen ikke godtar dette, vil Arbeiderpartiet «gi de store organisasjonene en forhandlingsmessig særstilling i privat og kommunal

virksomhet.» Det vil si: Arbeiderpartiet går inn for å nekte fagorganisasjoner som står utafor LO forhandlingsrett. I praksis er programmet et angrep på alle grupper i samfunnet som ikke uten videre godtar nedlegging av sykehus, arbeidsplasser og lokalsamfunn. De må regne med å få smake piskene fra ei DNA-regjering i maktposisjon. DNA i regjeringssposisjon forlanger nå brei samforståelse på tvers av klaseskillene for sin politikk.

Omstilling og «vekst»

Programmet er forsiktig med å stadfeste tall i forhold til de positive løftene, for i følge Gro Harlem Brundtland (Arbeiderbladet 18.9.84) har «flere partier oppdagat at det kan være

en hindring for en fornuftig og helhetlig politikk å speke sine program med tall». For bak valgkampprogrammet ligger konkrete planer som vil rasere den tradisjonelle industrien, og med den også en rekke lokalsamfunn. Arbeiderpartiet forsikrer oss at de vil opprettholde bosettingsmønstre og lokalsamfunn. Men samtidig sier programmet klart at «det skal legges mindre vekt på støttereformer som gir dårlig utnyttelse av kapital og arbeidskraft». Det som ikke blir tallfesta i programmet vil komme til å bli gjennomført på bakgrunn av statlige utredninger og komiteer. Buvikutvalgets innstilling, som flere sentrale Arbeiderpartimedlemmer var med på å lage, foreslo å nedlegge 104 ensidige industristeder, les: lokalsamfunn.

I stedet for den tradisjonelle industrien skal det satses på data og elektronikkindustri, oljeindustri og marin-teknologi. Ingen er mot å utvikle norsk industri, problemet ligger ikke der. Men: Hvem skal betale for denne omstillinga, og hva skal det omstilles til og for?

Hvem skal betale?

For Arbeiderpartiet gir ingen garantier for arbeidsplasser og lokalsamfunn, fordi det overordnede målet er «vekst» i økonomien. Og skal det skje, kan ikke kapital bindes opp i for stor grad til å opprettholde «ensidige industristeder». Derfor har også DNA i regjeringssposisjon lagt ned sykehus, skoler og arbeidsplasser for ikke å få det de kaller «dårlig utnyttelse av kapital og arbeidskraft». Og denne «veksten» vil vanlige folk måtte betale dyrt for.

Omstilling til hva?

Arbeiderpartiets «vekst i norsk økonomi» er en framtidig vekst. Denne veksten bygger på spesialisering på noen få områder som f.eks. datateknologi. Problemet er bare at dette ikke er noe nytt, samtlige industriland i Europa gjør det samme. DNA satser bare på å bli best i konkurransen mot tysk, fransk og engelsk industri. Om de ikke greier det, og den framtidige veksten uteblir, vil vi stå igjen med raserte lokalsamfunn og arbeidsplasser. Og om de greier det, vil arbeiderklassen i Europa tape.

Statskapitalisme eller sosialisme?

Arbeiderpartiet har gitt seg i kast med en omstilling av norsk økonomi som er langt mer effektiv for det norske borgerskapet enn Høyres prat om «frikonkurranse». Gjennom aktiv bruk av staten vil omstillingen skje mer effektivt og planlagt - i borgerskapets interesser.

Sammen med forslagene om å fjerne streikeretten og lønnsdiktat gjennom staten, må vi spørre om Norge er på veg til å utvikle seg i retning av et statskapitalistisk samfunn med trekk fra Øst-Europa.

Arbeiderpartiet og borgerskapet forsøker nå å gjøre vekst i norsk økonomi til et nøytralt begrep alle skal være enig i. Innenfor bank, forsikring og store deler av

norsk industri er det i dag vekst, - men har det betydd vekst i boligstandard, kortere arbeidstid, flere sykehussplasser, arbeidsplasser der folk bor? Nei. Vekst og velferd for det norske folket og det norske borgerskapet er ikke det samme.

I dag og i årene framover vil Arbeiderpartiets plan for «Ny vekst for Norge» med rette bli møtt med motstand i den norske arbeiderklassen.

Per Overrein

Er det fred vi vil ha?

DNA's program er et program for underkastelse. Fattigfolk skal bøye hodet for rikfolk. Små land skal akseptere stormaktenes herredømme. Dette er i korte stikkord innholdet i «fredspolitikken» til sosialdemokratiet.

DNA's nye program har ti punkter om «Ansvar for fred». De 3 første er svært interessante, for tilsammen utgjør de en politikk som legger grunnlaget for at Norge kan skifte hest i supermaktsspillet om situasjonen krever det. La oss se nærmere på hva de sier:

«Sikkerhet i NATO»

Første punkt åpner med å slå fast at Norge må være med i NATO, at vi må ha et sterkt forsvar. Men det nye som understrekes er at det skal opprettes en atomfri sone i Nordisk område for å styrke «Lavspenningen». (Synes de Kolabasen og et barentshav og polhav påroppfullt av ubåter er uttrykk for lavspenning?)

Ny sikkerhetsordning i Europa

I pkt. 2 defineres målet for NATO å være: Å overvinne delingen i Europa og bygge opp et nytt sikkerhetssystem for Europa. Hvordan skal så det skje? «Et nytt sikkerhetssystem for Europa må skapes ved at det bygges opp tillit og kontakt på alle plan mellom øst og vest, samtidig som nedrustningsforhandlingene fjerner den militære spenningen» (!)

Felles sikkerhet

I pkt. 3 videreutvikles tankegangen fra punkt to om en ny sikkerhetsordning i Europa. Her slås det fast: «Arbeiderpartiet vil i prinsippet om Felles Sikkerhet vinne større forståelse i internasjonal politikk. Landene må søke sikkerhet gjennom samarbeid i stedet for styrkebygging». Her er det altså ikke lenger bare snakk om en politikk for å overvinne delinga i Europa, men om prinsippet for alle land, et prinsipp for fred.

Hva skjuler det seg så bak dette nye flaggordet Felles sikkerhet? Hvem skal være «felles» med hvem? Hvem sin sikkerhet er det snakk om?

Fred med dem som truer freden

Felles sikkerhet er ikke bare en talemåte fra Arbeiderpartiets side: Det er en programklæring for en spesiell politikk for både vårt og andre lands sikkerhetspolitikk. Mer kjøtt på beinet får vi hvis vi går til Palmekomisjonens rapport. Sikkerhet i Fellsskap. Den slår fast at «landene må organisere sikkerhetspolitikken i fellesskap». Ut fra fordelingen av ressursene i verden i dag «må en verdensomspennende felles sikkerhetspoli-

tikk ta utgangspunkt i forholdet mellom USA og Sovjet og Warszawa-pakten og NATO». Rapporten tegner et verdensbilde der konflikter mellom mindre land først og fremst er farlige fordi de kan føre til stormaktsinnblanding og opptrapning til full atomkrig. Derfor understrekes det at alle land har et felles ansvar for å forhindre krigsutbrudd. Det understrekes at vi må få til et samarbeide mellom øst og vest og at alle land må slutte opp om dette. Hvilken rolle mindre land tildeles i dette «samarbeidet» uttrykkes sånn: «Men dersom forholdet mellom Øst og Vest skal kunne stabiliseres og trygges, må regionale konflikter i den tredje verden løses — eller i det minste hindres i å bryte ut i åpen konflikte og således redusere mulighetene for stormaktsinnblanding.» Det kaller jeg en dårlig skjult trussel mot sjølråderetten. Rapporten går videre inn på hva prinsippene for Felles sikkerhet skal være.

— De gjeldene definisjoner av selvforsvar må strammes inn og begrenses.

— Det er nødvenig å pålegge seg selv begrensninger i nasjonal politikk. *Tilbakeholdet bør være parolen for alle land.*

— Koplingen mellom nedrustningsforhandlinger og politiske begivenheter må unngås.

Kort fortalt innebærer prinsippene i programmet for «Felles sikkerhet»:

— Små land skal knytte sin sikkerhetspolitikk til et samarbeid med stormaktene.

— Små land må pålegge seg sjøl begrensninger fordi «vold avler vold».

Hvem truer verden med krig?

Dette spørsmålet stiller rapporten aldri skarpt. Sjølsagt nevnes USA og Sovjet som hovedeksponenter for atomopprustning, men det presteres også å si følgende: «Men utviklingslandene er verken immune mot virkningene av eller uten skyld når det gjelder å bidra til å øke krigsfaren». Dette er løgn! Det er rett og slett ikke sant.

Riktignok fins det motsetninger i 3. verden som fører til kriger mellom land i den 3. verden, men disse landa vil aldri kunne føre til noen verdenskrig. Det fins bare to land som i dag har økonomisk og militær mulighet til å føre krig på alle kontinenter — og det er USA og Sovjet. Sovjets har som en historisk sett nykommer på verdensarenaen vist seg særlig aggressiv de siste 10 åra.

Er det egentlig fred vi vil ha?

Synger Imperiet på sin siste LP. Palmekomisjonen er i hvertfall sikre. De vil sette fred over alt annet, dermed setter de også fred i motsetning til frihet og nasjonal sjølstendighet.

Det er sikkert heller ingen tilfeldighet at ikke DNA i et eneste av sine ti punkter for fred slår fast prinsippet om nasjonal sjølråderett som grunnlag for fred. Når Vietnam sloss mot USA sloss de mot en supermakt med atomvåpen. De reiste seg likevel, nettopp fordi de ikke i all framtid ville leve i nød og undertrykkelse, og de vant. Når afghanerne slåss mot Sovjet, dag gjør de det fordi alternativet er verre, for i all

framtid å være underlagt sovjetisk terror, voldtek og tortur. I dag er 80 pst. av landet frigjort fra den sovjetiske hær, sjøl om Sovjet som supermakt har nok atomvåpen til å jevne hindukush med jorda. Med sin kamplinje har disse folkene vist hva som er veien til fred.

Fred i Afghanistan

Hvilke praktiske utslag får linja om Felles sikkerhet for DNA i dag? Det tiende punktet i programmet omtaler Afghanistan. «Arbeiderpartiet vil at Norge skal støtte arbeidet for fred i Afghanistan... Sovjetunionen må trekke seg ut av Afghanistan og inngå en fredsavtale i FN-regi med alle berørte stater.»

«Med alle berørte stater!» Hva betyr det? Det er ebn åpen konsesjon til Moskvask forklaringer på hvorfor de har okkupert Afghanistan. Nemlig at USA, Kina og Pakistan har blanda seg inn. «Fred i Afghanistan» er en reaksjonær parole. Den tar ikke stilling i krigen. I stedet må vi slå fast at det ikke blir fred i Afghanistan uten frihet for afghanerne. Da må parolen være: Seier for mohajedin!

Felles sikkerhet for vår del av verden?

I programmet går Arbeiderpartiet inn for økt handle med Sovjet og Øst-Europa. «Samarbeidet over blokk-grensene i Europa må styrkes.» Tror DNA at det styrker norsk uavhengighet å binde seg handelsmessig og dermed styrke de som produserer raketter og ubåter som er retta mot oss?!

Nasjonal sjølstendighet

DNA går ikke åpent ut mot nasjonal sjølstendighet, de sier til og med et sted i programmet at de er for et sterkt konvensjonelt forsvar i Norge. Men de tilføyer raskt: «Norge kan ikke oppnå den nødvendige sikkerhet ved å stå aleine» Derfor NATO. Det nye med programmet er at de åpenlyst forsøker å ri to hester. I en tid da Sovjet viser seg som en aggressiv imperialist-makt legger programmet stor vekt på at vi må ha tillit til dem og bygge ut samarbeidet.

Det sise at kapitalistene bærer sitt hjerte i pengepungen, derfor har kapitalen heller ikke noe hjemland, de tilpasser seg den stormakt som til enhver tid er sterk. DNA's program for Felles sikkerhet er en slik politikk. Går Europas folk på politikken kan det se mørkt ut for både freden og friheten. I stedet må små land gå sammen om å forsvare prinsippet nasjonalk uavhengighet. For Norge betyr det både et sterkt uavhengig forsvar og støtte til de folkene som idag kjemper mot supermaktene. Den som vil forsvare livet må støtte dem som kjemper for det. Send «Våpen til Afghanistan».

Lars Simonsen.

*Ar det verklegen fred vi vill ha
Till varje tankbart pris
Ar vi alldeles sakre på det
Att det varsta av all e'krig.*

*Me' lag ska landet byggas upp
o lagen krever Fred
Så att dom som ager makt och guld
ska kunne tjana annu mer.*

*Ar det verkelegen fred vi vill ha
Till varje tankbart pris
Ar vi alldeles sakre på det
Att det varsta av all e' krig*

*Me' Freden kommer segraren
och han som slogs och stred
Får på bøjda knan och med huvu'et lågt
ta emot den starkes fred*

*refr.
Me' Freden kommer tystnaden
Allt ordnas underhand
Och folk å' lander styckas upp
i Samförståndets namn*

Tekst: Michael Wiehe

FOTO: LEIF GABRIELSEN

Tida etter...

Det har skjedd mye med meg etter voldtekten. Ikke synlige sår, men inni meg er noe forandret for alltid. Før det skjedde visste jeg ihvertfall at jeg var et menneske, en kvinne. Etter voldtekten var jeg ikke lenger så sikker. Var jeg, eller voldtektsmennene mennesker? Det tar lang tid å bygge opp selvtilliten igjen, følelsen av å være noe.

★

Jeg har det bra nå — eller så bra som jeg kan ha det. Er ofte deprimeret og redd for å være aleine, men jeg jobber med det, og det må jeg fortsette med i framtida. Tror aldri jeg kan tilgi — men hvorfor skal jeg gjøre det? Det de gjorde mot meg, og kanskje fortsetter å gjøre mot andre, kan kanskje «glemmes», men aldri tilgis.

★

Det er ingen annen opplevelse som har preget livet mitt så mye som voldtekten, politiavhørene og alt som fulgte med.

Hver natt i flere måneder etterpå våkna jeg av mareritt, eller av at noen holdt meg fast i senga så jeg ikke skulle skade meg selv. Apatisk godtok jeg alt folk sa til meg.

★

Men det kom en dag da jeg innså at det var jeg som måtte leve ferdig livet mitt. Jeg tenker fremdeles mye på det som skjedde, og kan aldri glemme, men idag er jeg opptatt av at det ikke skal skje med andre jenter — eller at de i hvertfall må få en skikkelig behandling både av leger, politi, rettsvesen og venner.

Noen av vennene mine har vært fantastiske mot meg — andre har jeg mistet fordi de ikke våget å nærme seg, prate om det. Men noe alle må vite; ikke snu ryggen til ei jente som er voldtatt. Du trenger ikke snakke om det hvis du ikke tør, men bare vær der. Tenk at det er du som er redd for å være aleine hjemme, redd for å gå ut i mørket, redd for aggressive menn. Jeg har vært heldig, men jeg vet at det er altfor mange som ikke har noen å ringe til, snakke med, spørre om følge hjem.

HILDE HARBO, AKSJONGRUPPA MOT VOLDTEKT,

— Det er som vold

— Voldtekt har lite med sex å gjøre, det er et ønske om makt, kontroll og fornedring. Dette er ikke bare noe forskere har funnet ut, også voldtektsforbrytere har forklart sine motiver på denne måten.

— Jeg har møtt mange menn som sier at voldtekt er et problem som ikke angår dem. Det vitner om utrolig lav bevissthet. Alle menn har enten mødre, søstre, koner, kjærester eller døtre som er potensielle voldtekts ofre. Men det viktigste argument for at dette også angår menn er opplagt — det er menn som voldtar!

Voldtekt er den mest fornedrende og undertrykkende handling en kvinne kan bli utsatt for. Det er et fundamentalt overgrep både mot hennes kropp og personlige integritet.

Allikevel er voldtekt inntil nå ikke blitt viet så stor oppmerksomhet fra den norske kvinnebevegelsens side. Jeg skal ikke her forsøke å analysere årsakene til det, bare konkludere med at vi er mange kvinner som nå synes det er på tide å gå til kamp mot voldtekt.

Demonstrasjoner mot voldtekt

«Aksjonsgruppa mot voldtekt» er et svar på dette ønsket. Gruppa, som ble dannet våren-84, arrangerer spontandemonstrasjoner etter nye voldtekter, og driver informasjonsarbeid. Ideen til aksjonsmåte og organisasjonsform er hentet fra italiensk kvinnebevegelse. På slutten av 70-tallet var det store spontandemonstrasjoner i Roma etter at nye voldtekter var blitt kjent. Opplysningen om en ny voldtekt ble spredd gjennom det kvinnettverk som allerede eksisterte — kvinner tok kontakt med sine naboer, venninner og kolleger — og på det meste samlet over 10 000 demonstranter seg i Romas gater i protest mot overgrepet.

Ta med søster, mor, tante...

Vi som startet «Aksjonsgruppa mot voldtekt» ble fascinert over den enkle og effektfulle italienske feministiske aksjonerte på, og har i store trekk brukt det samme aksjonsmønsteret. Vi har samlet lister med navn på kvinner og noen menn som ønsker å delta i våre aksjoner. Når en ny demonstrasjon skal avholdes blir alle disse oppringt og får beskjed om hvor og når de skal møte. Denne organisasjonsformen sikrer at vi kan gå ut på gata kort tid etter at en voldtekt har skjedd. Til nå har vi ca. 250 navn på lister i Oslo. Vi har hatt to spontandemonstrasjoner i Spikersuppa hvor ca. 100 deltok hver gang. Begge gangene var det 3 voldtekter som hadde skjedd i løpet av helga. Selve demonstrasjonsformen er tradisjonell. Vi har appeller, bærer plakater, transparente og deler ut løpesedler. Under aksjonen samler vi navn på nye interesserte, slik at telefonnettverket stadig blir større.

Mål med arbeidet

Hva ønsker vi å oppnå med dette arbeidet?

På kort sikt ønsker vi å få utløp for aggresjon og protest, og gjøre noe med den avmakt vi føler overfor voldtekt — ved å vise disse følelsene offentlig. Samtidig er det en solidaritetshandling overfor offeret — gjennom å gå ut på gata og vise vår protest vil vi vise offeret at hun ikke er aleine. Voldtekt mot en kvinne er overgrep mot alle kvinner!

Avlive mytene

På lengre sikt ønsker vi å bidra til å avlive endel av de myter som eksisterer om voldtekt. De fleste av disse er skapt av menn — og skal vise at det egentlig er kvinnens eget ansvar at hun er blitt voldtatt. «Hun la opp til det selv», «hun var så utfordrende kledt», «hun likte det egentlig» osv. En annen type myte er den om at mannen måtte gjøre det, fordi hans seksuelle lyster der og da var så store at han ikke kunne la være. Voldtekt har lite med sex å gjøre, det er et ønske om makt, kontroll og fornedring. Dette er ikke bare noe forskere har funnet ut, også voldtektsforbrytere har forklart sine motiver på denne måten. Gjennom informasjon ønsker vi å få debatt om voldtekt, og gjennom debatt kan bevissthetsnivået økes.

Avisene grafser i voldtekt

Aksjonsgruppa mot voldtekt reagerer sterkt på massemedias behandling av voldtekt. Vi har sett enkelte grove overtramp, ikke bare i mannfolkbladene, men også i avisene — der voldtekter blir presentert med feite overskrifter etterfulgt av pikante detaljer i teksten. Vi ønsker en faglig debatt om hvordan dette stoffet bør presenteres slik at det ikke får form som grotesk underholdning.

På lengre sikt håper vi å få laget et informasjonsopplegg som kan bli presentert på skoler, ungdomsklubber og andre interesserte organisasjoner og foreninger. Dette er imidlertid et kapasitetsproblem. Foreløpig er vi for få. Vi ønsker fler navn på våre lister. Jeg vil spesielt oppfordre menn til å bli med. Jeg har møtt mange menn som sier at voldtekt er et problem som ikke angår dem. Det vitner om utrolig lav bevissthet. Alle menn har enten mødre, søstre, koner, kjærester eller døtre som er potensielle voldtekts ofre. Men det viktigste argument for at dette også angår menn er opplagt — det er menn som voldtar!

UTE 80:

men d tar

FOTO: OLA SÆTHER

TA NATTA TILBAKE!

FOTO: BERNT EIDE

FOTO: ANNE BRIT KILVIK

Kvinner godtar ikke lenger å bli betrakta som fritt vilt for menn. Kvinner finner seg ikke i å være offer for menns maktdemonstrasjoner og herskebegjær. Kvinner aksepterer ikke rollen som fristerinne — offer.

Vi tror ikke lenger på mytene som menn har skapt, og som menn bruker for å forsvare og forklare sine egne overgrep. Logner som plasserer kvinner i en passiv rolle full av begrensninger.

Kvinner godtar ikke å bli voldtatt, mishandla og nedverdiga. Heller ikke å leve i et samfunn som legaliserer menns maktkåte framferd.

Når vi innser at alle kvinner er potensielle ofre, må vi velge på hvilken måte vi vil ta opp kampen.

Kampen mot

Kampen mot redselen, kampen mot mytene, kampen mot det samfunnet og mot det menneskesynet som gjør det mulig for menn å voldta kvinner.

Noen av oss trener sjølforsvar. Lærer teknikker og knep for å komme ut av og bort fra situasjoner vi opplever som farlige og truende. Lærer å bli kjent med kroppens egne våpen — finner ut at jenter nødvendigvis ikke er fysisk underlegne, at vi ikke er domt til å tape.

KIK

KIK (Kvinner I Kamp) driver sjølforsvarskurs for jenter. Og noe av bakgrunnen er nettopp dette — at jenter

kommer ut med redselen og aggresjonen og retter den mot det som truer. Isteden for å gjemme den inni seg — snu ryggen til og lukke øynene for de farene som eksisterer.

På kursene samles jenter med ulik bakgrunn og med ulike oppfatninger om hvorfor det er viktig at jenter lærer å slå tilbake. Noen reagerer på bruk av vold — vil gjerne lære «humane» og ufarlige måter å slippe unna på. Metoder som ikke skader motstanderen. Og det er viktige diskusjoner. Det er viktig å tenke gjennom hvorfor det er nødvendig å skape sjølløst og styrke i jenter så vi våger å ta opp kampen.

Ha rett til å si nei!

Det er viktig fordi jenter ikke er vant til å slåss — ikke vant til å bruke kroppen og styrken til det som burde være en soleklar rett; å forsvare oss. Mot de som ikke lar oss gå i fred på gata, som ikke respekterer oss når vi sier nei, som ikke lar oss få velge hvem vi vil ligge med.

Vi lærer ikke sjølforsvar for å drepe menn. Men vi synes vårt eget liv er så viktig og verdifullt at vi er villige til å slåss for å beholde det. Burde ikke det være ganske innlysende? Vi vil bruke styrken og de våpnene vi har i krigen menn starta.

Pasifisme er ingen holdbar ideologi for kvinner som vil overleve i et samfunn.

Camilla Gudde

Uten klær

Vi trækker til knærne i overfladiskhet, i et klima av generell forrækt overfor alt som ikke er «inne».

Først er det Truls Øra, så er han borte, så drites han skikkelig ut, fordi han har vært for lenge borte. Så har vi A, B og C kjendisene. Ett års, en måneds og én ukes holdbarhet.

Vi leser om dem, sover med dem og spiser med dem på Continental hver uke.

Det er klart mange har fått en nedtur etter sosialistiske selskapsreiser.

Men mer kan man vel ikke forvente, når ens sjølelige speil forveksles med en avis side. Vår mann (Knut Husebø) sitter i dype dagdrømmer under prøvene, han er irritabel på skuespillerne og de stakkars ojer og akker seg på sitt mest teatraliske. På premieren får forestillingen — av alle ting «Faust» — dunderende applaus. Hvorfor er meg en gåte.

Svein Sturla Hungnes spiller en psykiater. Det er vanlig å bruke mareritt som virkemiddel, men da er det også en forutsetning at filmen trekker et klart skille mellom drøm og virkelighet, fantasi og realisme.

Hungnes, stakkars, er blitt en kryssning av disse.

I hovedpersonenes univers går pendelen mellom gråtkvalt mimring over samleier i føhnvind og ens egen fyllesjue. Revolusjonsromantikk er gått over i blasert

kynisme.

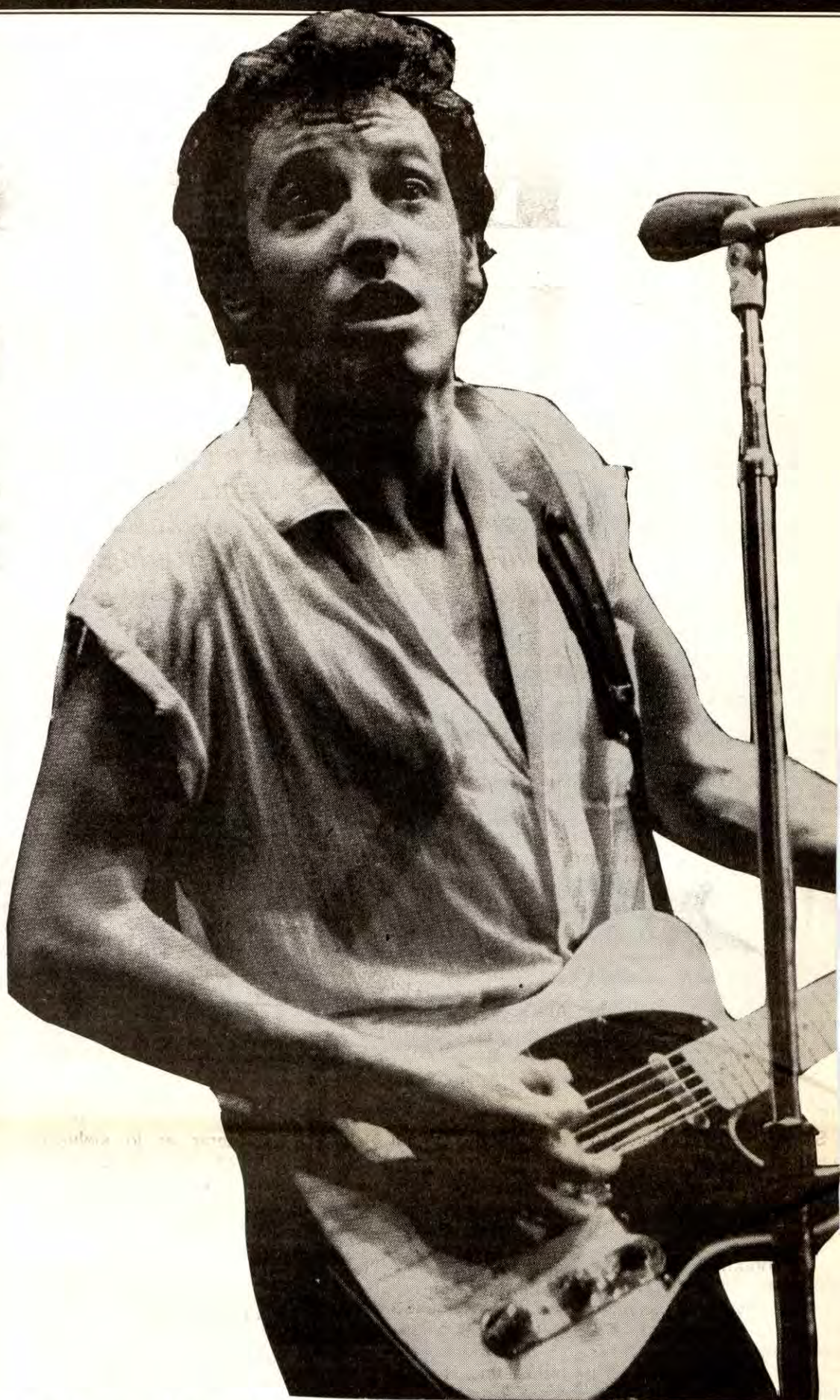
Når Jorunn Kjeldsby har mistet sønnen sin, sykler hun desperat omkring og roper «Redd våre barn fra narkotika!». Wam og Vennerød forsøker ikke engang å se bak klisjeene.

Wam og Vennerød har tatt en tabloid artikkel for virkelighet, fler enn en: De har tatt summen av Dagbladet og VG's sensasjonsoppslag under ett og fortalt oss historien om «åssen det står til» en gang for alle.

I det lengste skulle man tro Wam og Vennerød forsøkte å drite ut hovedpersonene. Men det er ikke det de vil. De tar sine personer alvorlig.

De tar dem alvorlig, men hvor har de premissene fra? I utgangspunktet har Wam og Vennerød mye rett i det de vil beskrive. Men med et språk som bare er beregnet til å undertrykke, til å avskrive folk evnen til å elske, blir de stående på stedet hvil. Vi blir bare mindre kloke etter å ha sett denne filmen. Wam og Vennerød har falt pladask sammen som filmskapere. Fra å være «opprørske» har Wam og Vennerød forsøkt å gå dypere, men de har ingen dybde.

Therese Bjørneboe

Born in the USA

«Menneskene har forlatt noe uten å komme dit de skal» sier Bruce Springsteen og ser på oss og smiler. I låtene hans går frihetsberuselsen side om side med frihetsberøvelse, som så mange av skikkelsene hans er utsatt for.

I took month-long vacations in the stratosphere and you know it's really hard to hold your breath,
I swear I lost everything I ever loved or feared, I was the cosmic kid in full costume dress,
Well, my feet they finally took root in the earth but I got me a nice little place in the stars
And I swear I found the key to the universe in the engine of an old parked car
...(Growin' Up).

Bruce Springsteen oppviser et fantastisk sceneshow, han gir alt. En amerikansk rock-journalist beskrev en Rolling Stones turné som «Rock and roll for tourists». Den ene kvelden var den andre lik. De bød aldri på over-

raskelser. Hva er så Springsteens show i følge journalisten? «Springsteen plays for the natives». Springsteen foretrekker sjøl å turnere framfor å jobbe i studio. Repertoaret er bredt sammensatt, han spiller ofte gamle låter han aldri har spilt inn, eksempelvis «Because The Night». Bruce Springsteen utstråler motsigelser, han er en tenårings oppvokst på den amerikanske drømmen og en desillusjonert amerikaner av i dag. Men den Springsteen som virker mest attraktiv er den svettende, arbeidende fyren på scenen, alltid i jeans.

— Spiller du ikke ball i hatt med de reaksjonære med

«Born in the USA», når du har stjernebanneret på omslaget? blir Bruce spurt av Rolling Stone Magazine.

— Vi tok flagget fordi den første låta heter «Born in the USA» og er en fortsettelse på et tema jeg har brukt i flere år. Men flagget er et sterkt symbol og slipper man så tunge ting løser man aldri hva som hender, svarer Springsteen.

Springsteen blir spurt om det at han har ryggen til fotografen kan tolkes som om han pisser på flagget. — Nei, det er ikke min stil å syssle med skjulte budskap, svarer han.

Springsteens tekster ligger på et skyhøyt nivå i forhold til f. eks. Mick Jagger. Sjøl når de handler om guttemøter-jente «løfter» Bruce Springsteen dem med egne bilder som danner løpende assosiasjoner når man hører på dem. De har noe banalt ved seg, ofte virker det som om ordene bare faller ut av munnen hans, irrasjonelt. Setningene er fulle av paradokser. Sjøl sier han at han ikke veit hvor tekstene kommer fra.

Etter skole-landsmøtene

Det har vore landsmøte i dei to store elevorganisasjonane, NGS og YLI. Stikkord: Ja til karakterar. Nei til nedskjæringar. Avvisning av sosialdemokratiets sin skolepolitikk. Nei til kjønnskvalifisering. OG: Landsomfattande boikott av skolepangar til hausten.

Det er større grunn til å fryde seg over elevlandsmøta enn på fleire år. Vi kunne sjølv sagt vore detaljerte og funne ei rekkje ting å setje

fingeren på. Men vi blåser i det, for hovudsida er at det har blitt diskutert politikk, og det er ei betring og ei lovande utvikling.

Samfunnsutvikling

Alle snakkar om den rivande teknologiske utviklinga som er på gang. Men det er kakseklassen som har styring med ho, og dei vil sjølv sagt nytte ho til å tene meir pengar. Vi ser at fleire og fleire menneske si arbeidskraft blir erstatta av maskinar. Etter kvart blir ein god del årsarbeid òg ersatta på same vis. Mange menneske blir overflødige. Dersom vi skal ha kapitalisme i Noreg i nokon år til, og det skal vi jo, så må langt fleire finne seg i å bli arbeidslause. Resten må finne seg i å flytte på seg, skifte jobb mange gonger, og få luselønn for det.

Skoleutviklinga

Men det er òg sånn at borgarskapet treng eit mindretal av godt utdanna folk i høgteknologiske yrke. Då blir problemet deira: Skal ein ha lik rett til utdanning og eit nøie inndelt skoleverk som utdannar alle til eit yrke eller førebur dei til høgare utdanning, når berre ein brøkdel av desse trengs i arbeidslivet? Skal ein spandere milliarder på å investere i arbeidslause?

Det vil sjølv sagt ikkje det norske borgarskapet. Men på den andre sida kan dei ikkje berre hive folk ut av skolen. Då kan det bli opprør.

Det norske borgarskapet treng eit skoleverk som kombinerer at nokon får ei høgverdig utdanning, og at fleirtalet får trening i omstilling og lydigheit.

Arbeiderpartiet

Det er denne «kombi-skolen» Arbeiderpartiet har jobba med å skape dei siste 20 år. Og dei har i stor grad klart å utvikle skolen i takt med behovet for omstilling, fleksibel arbeidskraft osv.

Kunnskapsformidlinga er svekka til fordel for «verdifag» og indoktrinering til lydigheit og klassesamarbeid. Nivået i skolen er senka. Skilja mellom studieretningane i den vidaregåande skolen blir utviska — fagbrev/fagarbeiderar skal bort. Under slagord som «livslang læring» og «lære for å lære» blir det forkynt at det ikkje er så nøye kva ein lærer av konkrete saker mens ein er ung, for ein kan jo gå på vaksenopplæring resten av livet. Einar Førde tar til ordet for å «utvide arbeidsbegrepet», slik at dei arbeidslause kan få litt lompepengar for å drive med gateatear, space invaders eller kva det måtte vere. Og karakterar er jo sjølv sagt ikkje så nøye, når dei fleste skal lære seg fritidssysling, og dei som skal ha jobb kan takast etter trynevurdering.

Nedskjæringar

Det er den utviklinga som er i gang i norsk skoleverk. Og ho fell saman med nedskjæringar på dei offentlege budsjetta. Ein dårleg skole krev ikkje så mykje pengar. Og det som trengs, det skal elevane betale sjølv. Borgarskapet/politikarane presser på for at elevane skal betale skolepengar, kopi-pengar, materiellavgift, eigenandel på skoleskyss osv.

Reis motoffensiven!

NGS og YLI avviser sosialdemokratane sin «enhets-skole». Dei seier ja til karakterar. Og dei har vedtatt å ta ein direkte konfrontasjon med styrmaktene over heile landet, ved å boikotte skolepengane.

Semja og kampinnstillinga på desse punkta er overordna viktig. Langt viktigare enn puslete stridsspørsmål på fillesaker. Det dreier seg om kampen for ungdommen sin rett til utdanning og arbeid i åra framover, og om å slå attende borgarskapet sin raseringsoffensiv. Det er ein kamp for// ungdom, også dei som ikkje går på skole. Vi må prioritere denne kampen på topp. Det er i skolen det skjer. Og det er den ungdomsgruppa som har blitt rekna som privilegerte, ressurssterke og godt organiserte som er fortroppen i ungdomskampen.

Ja til karakterar

Til slutt nokre liner om eit stridsspørsmål blant radikale (og i høyeste grad i Rød Ungdom. red. kom) nemleg standpunktet til karakterar. Det var arbeidarrørsla som i si tid kjempa hardest for karakterar. Det var ein del av kampen for lik rett til utdanning og arbeid — eit alternativ til å stå med lua i handa og bli «trynevurdert» av arbeidsgivarane. Men

det synet som har dominert blant radikale dei seinare åra, er eit rungande nei til karakterar. Dette er eit feilaktig syn og blir køyrt fram gjennom det diffuse og uvitenskapelege hovudargument at at «karakterar er urettferdig».

Kva er det som er så urettferdig? At nokon bli taparar? Javel. Men det er karakterar som er årsaken til at nokon blir taparar? Er det ikkje sånn at dette samfunnet treng taparar og at desse vil bli silt ut uansett om vi har eit karaktersystem i skolen eller ikkje? Jo, sånn er det. Og likeeins stiller det seg med resten av den oppkonstruerte kritikken av karakterane. Men karaktersystemet er

ikkje lytefritt. Grupperelatering, dvs. å setje karakterar ut frå vurderingar av elevane opp mot kvarandre, gjer det umogleg å gje ein skikkelig peikepinn på kva elevane verkeleg lærer, og er heller ikkje eigna til å vise om nivået i skolen går nedover.

Hovudpoenget her må vere å gjere som elevorganisasjonane: Å kreve ei vurdering ut frå klare, objektive, faglege mål, å felle desse måla ned i fagplanane og binde lærarane strengt til dei. Eit slikt karaktersystem er eit forsvar for at også arbeidardom skal kunne slå i bordet med formelle kvalifikasjonar og krevje rettar ut frå det.

Halvar D. Pettersen

Gi ungdommen andre interesser

Se på disse bildene: Det er ikke dramatiske scener fra oppvekst i heters land — men politikk i aksjon mot norsk ungdom. Ikke fordi de er forbrytere, men fordi de har gått etter for en flokkmoralitet som kan drive de ikke ville drømmene om å gjøre enkeltvis. Hva skal til for å få våre unge vekk fra flokkens negative impuls til ubetenksomme handlinger?

Det er i siste omgang et spørsmål om motstandskraft — om en indre ballast som er tung nok til å avgjøre «nei» når presset fra flokken er fristende stort. Et spørsmål om en sans for verdier som står i skarp kontrast til «gatens lov», med dens gjennomførte mangel på respekt.

Hvor skal de hente styrke til å gå vanskelige veier med rak rygg? Først og fremst i hjemmet — hos foreldrene. På dem hviler et veldig ansvar som krever forståelse, fast og vennlig rettleiing og evnen til å lede ungdommen i utfordringsstrang inn i positive baner.

Oppgaven er ikke lett. Det er en helt ny generasjon det gjelder, en generasjon i et annet tidsbilde enn det foreldrene hadde i sin ungdom, en generasjon med andre forutsetninger og tidsvis andre problemer.

De fleste foreldre har den gode vilje til å løse oppgaven. Men mange føler at de mangler tilstrekkelige kunnskaper som setter dem i stand til å lede sine unge best og riktigst gjennom en periode som kanskje er den aller viktigste i et menneskes liv.

Det er imidlertid ingen grunn til å gi opp eller fortvile.

VEIEN TIL ØKEDE...

Hvite ungdom på flukt fra ordenspolitiet. Selv bra ungdom som ledet vekk fra respekt for myndighetene når flokkmoraliteten får sterkt tak.

...KUNNSKAPER STÅR ÅPEN!

Hvorfor ikke samle de kunnskapene De føler at De mangler gjennom korrespondansekurser — en grei og ytterst effektiv metode?

Eltingard Breviskole har en rekke kurser som passer utmerket for foreldre som ønsker å stå bedre rustet for en vanskelig oppgave. Blant dem kan vi nevne:

- «Familekunnskap»
- «Familejuss»
- «Psykologi»
- «Foreldre og Barn»
- «Elementær Etik»
- «Tanker om kultursen»

Når det gjelder å hjelpe Deres unge til gode interesser, vil disse kursene hjelpe Dem: «Kunst og kunstopplevelse», «Norske mesterverk», «Hva kunsten kan gi», «Stil og smak».

En rekke av landets dyktigste og best skilte lærere ved Eltingard Breviskole. Skolen har utgitt en vakker og fyldig katalog som omfatter interessante og verdifulle kurser på mange felter. Vær oppmerksom på at skolen også driver en omfattende virksomhet for studiegrupper — i tillegg til undervisningen for enkelt-elev.

Fyll ut kupongen nedenfor hvis Du ønsker skolens katalog tilsendt gratis og uten forplikelse.

TH ELINGARD BREVISKOLE, Oscarsgate 53, Oslo.

Vennligst send meg skolens katalog gratis.

Navn: Adresse:

Artikkelforfatteren etterlyser utdanning til kunnskap.

— På din side

- ☐ Jeg vil bli medlem i Rød Ungdom.
- ☐ Send meg fler opplysninger om Rød Ungdom.
- ☒ Dette års abonnement 35,—
- ☐ Støtteabonnement 60,—

Navn:

Adresse:

Postnr: Poststed:

Skole: Alder:

Klipp ut og send inn til Rød Ungdom, Postboks 610, Sentrum, Oslo 1.

SOMMERLEIR

Rød Ungdom arrangerer i år som vanlig sommerleir, fra 28. juli til 4. august. Et ferietilbud som kombinerer ønsker om avslapping, politiske diskusjoner, kultur, idrett og mer til.

Årets leirstedet ligger på Jeløya omtrent en mil utafor Moss. Stedet har små hytter å bo i, mye uteplass og ligger ved sjøen med svaberg og bademuligheter. Prisen blir i år ikke på mer enn 550 kroner og rimeligere ferie er det vel vanskelig å finne. Sosialisme blir hovedtemaet på leiren og dette kommer til å bli vinklet på forskjellig vis, blant annet gjennom diskusjoner om kvinnekampen og sosialdemokratiet. Ellers vil leiren bli en start på valgkampen med seminarer på ulike aktuelle valgkamptemaer. Alt i alt både et tilbud til Rød Ungdoms medlemmer som vil lære mer og uorganiserte som ønsker å bli nærmere kjent med Rød Ungdoms politikk. Ønsker du flere opplysninger ring Rød Ungdomkontoret (02) 11 45 73. Vil du melde deg på, ring eller skriv til Rød Ungdom, Boks 610, Sentrum, Oslo 1.

Det blåste til tider friskt på landsmøtet i Noregs Gymnasiastsamskipnad. Ikkje minst under valsekvensen, då 18 år gamle Lise Kvande slakta blokkene i organisasjonen og avslutta med å trekkje seg frå heile skodespelet med oppmoding til alle om heller å prioritere å aktivisere seg på grunnplanet.

Rute 80 møtte Lise Kvande på ein av Oslos utestadeer etter at landsmøtet var over. Det var ei lita, lys og langhåra jente vi traff. Ei av typen ein trur er heilt ufarleg, men som har vist pampane at ho kan svinge øksa når det trengs.

— *Lise, du lot det som er på marknaden av partipolitiske ungdomsorganisasjonar få gjennomgå. Er ikkje tida med partiinfiltrering i NGS slutt?*

— Eg skaut ikkje over mål, om det er det du meiner. Som gymnasiastutvalleiar og landsstyremedlem i NGS har eg fått sjå tinga slik dei er. Det er frustrerende. Ta vala på landsmøtet som døme. Det var klart på førehand kven som skulle veljast. Og dei partipolitiske ungdomsorganisasjonane gadd ikkje ein gong å leggje skjul på det.

Det er dette misbruket eg som opposisjonell arbeider for å avsløre. Derfor skaut eg med skarpt: for at folk skal få auga opp.

— *Før landsmøtet vart det skipa ein «Aksjon for elevstyrt NGS». Men det var ingen samla opposisjon som sto bak aksjonen. Sjølv deltok du?*

— Eg trur aksjonen bidro til at det kom fleire ubundne til landsmøtet, og eg deltok i aksjonsmøta i byrjinga. Men til slutt fekk eg nok av persondiskusjonane som pampane køyrte fram. AUF og SU var mest opptatt av personval og stempla dei som køyrte opp politisk diskusjon som «splittingsmakarar».

Og persondiskusjonane gjekk jo heller ikke føre seg på ærleg vis. Det viste seg at AUF/SU allereie første landsmøtedag hadde levert ei liste med fem namn over til valkomitéen med beskjed om at «desse skal inn i sentralstyret», før aksjonen hadde diskutert noko som helst!

Grunnplans mobilisering

Lise får fyra opp nok ein Prince Mild og vi kan halde fram.

— *Du stilte «Det store spelet» opp imot aktivitet på grunnplanet. Dette må du forklare nærmare.*

— NGS i dag bit seg sjølv i halen. Leiinga snakkar om kor bra dei gjer arbeidet på vegne av elevane, i staden for å reise breie debattar om den skolepolitiske stoda. Det er jo meningslaust å skryte i vilden sky av ulike presseoppslag, dersom elevane ikkje aner at NGS har gjort noko som helst.

Unge Høgre sin korridorpolitikk hindrar all fantasi på og overfor grunnplanet. Opposisjonen vil endre dette. Men AUF/SU si line er å skape eit «organisatorisk alternativ med basis i sentralstyret», og metoden er fraksjonering utan mobilisering på skolane.

Det er klart vi må ha dei rette folka på toppen. Men det er elevane som er heltane, og om NGS skal betre skolekvardagen for elevane, må ein byrje med jobbinga for kvar einskild elev sin innverknad på si eigen situasjon.

— *Men kva med praten om at ungdomen er så sløv og passiv?*

— Det ligg noko i det. Men tillitsvalde folk si oppgave er å gå i spissen for å endre biletet.

Vi står fjernt frå innverkna den og makta. Men når ungdommen skjønner ting konkret, så aktiviserer dei seg og kjem nærmare. Eg ser det på meg sjølv. Eg skjønna mykje meir den dagen eg sto ansikt til ansikt med fylkesordføraren som sa at lik rett til utdanning er noko ideologisk vrøvl.

Dei tillitsvalde si framste oppgave er ikkje sjølveksponering, men å nå elevane, knytte elevane saman på eit konkret aksjonsgrunnlag. Herregud: den einaste styrken vi har, er jo at vi er mange!

Jentekamp

Lise er aktiv agitator for ra-

dikal kjønnskvaltering og jentekonferansar. Kvifor er desse tinga så viktige i NGS?

— Fordi skolen er ein stad som kan brukast i kampen for jamstelling. Folk vel seg ei utdanning — dei skal bli vaksne. Det er liksom endå ikkje for seint å endre på ting.

Vi treng ein fortropp som viser at det går an; at jenter kan klare alt. Det er her kjønnskvalteringa kjem inn. Det er greit nok å snakke om «haldningsendring». Men denne må komme gjennom konkrete tiltak som bidrar til å vise at jentene er like sterke som gutane.

Når det gjeld jentekonferansar, så er det sånn: Alle jenter er eit gigantisk hinder. Vi må ha konferansar der vi kan byggje oss sjølv og kvadrere opp.

— *Det skorta ikkje på motargument på landsmøtet: «Eg vil ikkje ha fordelar pga. kjønn» osv. . .*

— Ja, og det er triste greier. Felles for innvendingane er at dei bagatelliserer fakta og at dei er veldig individorienterte. Dei vert framført av ressurssterke jenter som trur at fordi dei får det til, er det like greit for alle andre òg. Dei ser ikkje at for at det store flertalet av jentene skal klyve over hindra, så må det søstersolidaritet til.

— *Men dette er jo berre moralsk forarging. Eg beit meg merke i at du avslutta eit landsmøteinlegg med å spørje jentene i salen om dei var døde og stumme og ikkje-tenkande.*

— Nei, eg er ikkje moralsk forarga. Men eg vil ha folk til å tenkje. Og til å seie noko. Når du ikkje opnar kjef-ten, så har du jo heller ingenting du skal ha sagt.

— *Kor ligg dei djupare grunnane til det skeive biletet innafor utdanning og arbeid?*

— Det er familiesituasjonen som er det sentrale. Gutane må arbeide for å forsørge. For jentene blir det liksom ikkje så farleg. Klart jentene ser det som mindre realistisk t.d. å take høgare utdanning når dei veit at dei vil måtte bryte av for å take seg av heimen.

«Halvvegs sosialist»

Samtalen med Lise Kvande går mot slutten. Den urøynde intervjuaren vrir seg for å finne ei passande avslutting. Og følgjande idé dukkar sjølvstøtt opp: «Vi får ho til å prate varmt om sosialismen».

— *Korleis ser «ditt» Noreg ut?*

Det vert stille. Samfunnsfageleven frå Ringve i Trondheim drømmer seg ikkje bort. Ho blir ikkje oppglødd og legg ut om grønne skogar og blåare vatn. I staden fortel Lise om illusjonar ho har mista. Om godtru som har forsvunne. Og om autoritære parti som ho ikkje kan kjenne seg heime i. — Eg vil jo ha like høve for alle, og fridom for einskildindivida. Og eg veit at det må sosialisme til for å gjennomføre dette.

Eg tenkjer at det er fordømt at nokon må tape overalt: i skole, i jobb, i økonomi, i kamp om bustad. Eg ser at kapitalismen bryt ned krefte i samfunnet. Eg trurde på sosialdemokratiet, men eg har skjønna at oppgåva deira er å flikke på og dekke over røynda. Eg var med i SU men gjekk ut. Deira oppgave er å samarbeide med sosialdemokratene.

Eg er forbanna. Eg vil ikkje gi opp. Men eg veit at det ikkje nytter. På den andre sida er eg jo ikkje ferdigforma. Eg lærer gjennom den aktiviteten eg driv — finn ut av kva som ligg bak. Eg kan bli meir optimistisk. Og eg veit at eg gjer noko nødvendig!

Halvar D. Pettersen

— Eg er nødvendig!

Rute 80

RØD UNGDOMS MAGASIN

BELGIA	2
--------	---

«Nye» Kaféer	6
---------------------	----------

ARBEIDSLØSHET	8
---------------	---

Duell	10
--------------	-----------

KRIG OG FRED	14
--------------	----

Kultur	16
---------------	-----------

PORTRETTE	18
-----------	----